

DARBININKAS

Vol. LXXXII, Nr. 46

Lapkritis - November 28, 1997 Penktadienis-Friday

PERIODICALS

341 Highland Blvd.

Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina

\$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- Dvi naujos ambasadorės: lapkričio 13 d. Prezidentas Algirdas Brazauskas priėmė Slovėnijos ambasadorės Lietuvai Dragoliubos Benčinės ir Australijos ambasadorės Lietuvai Judith Peard skiriamuosius raštus.

- Naujasis Lietuvos ambasadorius JAV Stasys Sakalauskas savo skiriamuosius raštus lapkričio 12 dieną įteikė Jungtinių Valstijų Prezidentui Bill Clinton. 51 metų diplomatas pakeitė ambasadorių Washingtone Alfonsą Eidintą, kuris toliau Lietuvai atstovauja Kanadoje bei Meksikoje.

- Lapkričio 14 dieną Lietuvoje su vienos dienos oficialiu vizitu svečiavosi Slovėnijos Respublikos Ministras Pirmininkas Janez Drnovšek.

- Seimo Etikos ir procedūrų komisija nusprendė, kad suimto Seimo nario Audriaus Butkevičiaus prašymas leisti dalyvauti Seimo posėdžiuose "yra nepagrįstas".

- Rugpjūčio 15 dieną - Žolines ir Birželio 15 dieną - Okupacijos ir genocido dieną siūloma įrašyti į Atmintinų dienų sąrašą. Tokį Atmintinų dienų įstatymo pakeitimo projektą lapkričio 13 d. Seimui pateikė Seimo kancleris Jurgis Razma. Paskelbti švenčiausios Mergelės Marijos ėmimo į dangų (Žolines) šventę valstybine švente pasiūlė Lietuvos Vyskupų konferencija. Šiuo metu Atmintinų dienų sąrašas yra 22 dienos.

- Lapkričio 13 d. Adažių poligone Latvijoje baigėsi pirmoji tarptautinių mokymų "Baltic Trial" ("Baltijos išbandymas") dalis. Per taikdarius misijas Bosnijoje dažniausiai pasitaikančias situacijas keturių dienų mokymuose imitavo apie 700 kariškių iš Baltijos šalių, Danijos, Švedijos, Suomijos, Norvegijos, Didžiosios Britanijos.

- Lapkričio 14 dieną po rekonstrukcijos atidarytas didžiausias ir moderniausias Lietuvos kino teatras - sostinės "Lietuva". Šiame kino teatre yra tūkstantis žiūrovų vietų. Rekonstruotoje "Lietuvoje" įrengta moderni kino projekcijos ir naujausia skaitmeninė stereografo aparatūra, šiuolaikiškos šildymo ir vėdinimo sistemos.

- Lapkričio 15 ir 16 d. Vilniuje, Šarūno Marčiulionio krepšinio mokykloje, trečią kartą įvykusiame Seimų turnyruose dalyvavo net 194 komandos - iš viso 634 žaidėjai.

- Prezidentas Algirdas Brazauskas lapkričio 14 d. pasirašytu dekretu apdovanojo Lenkijos Konstitucinio tribunolo prezidentą Andrzej Zolli Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 3-jojo laipsnio ordinu.

- Lietuvos Europos reikalų ministrė Laima Andrikienė lapkričio 17 d. dalyvavo Stroberge (Vokietija) vykusiame Europos simpoziume "Iš anksto galvoti apie Europą - kokios Europos mes norime?"

- Lapkričio 15 d. Vilniuje vyko Lietuvos liberalaus jaunimo (LLJ) metinė sueiga, kurioje pareiškta, kad ji prezidento rinkimuose remia Artūrą Paulauską.

"NAUJAS" RUSIJOS SIŪLOMAS ŽAIDIMAS

Vytautas Rubavičius

Išspiesta sienų problema

Spalio 23-25 d. Lietuvos Prezidento Algirdo Brazauskos vizitas Maskvon savotiškai pratęsė ir įtvirtino rudeninį prezidentišku darbų maratoną. Vilniuje rugsejo pradžioje vykusio kaimyninių ir tolimesnių šalių vadovų konferencija išskėlė A. Brazauską kaip europinio masto politiką, jaučiantį subtilias neafišuojamas didžiosios politikos tėkmes ir nuostatas. Dabar buvo pasirašyta Lietuvos ir Rusijos sienų sutartis, tad Lietuva nebeturėsi sausumos sienų problemos. Šitai yra regimas Prezidento užsienio politikos laimėjimas: pagrindinis jos principas - geri kaimyniniai santykiai. Nei Rusija, nei Lenkija, su kuria plėtojami strateginės partnerystės ryšiai, neturi jokių priekaištų Lietuvai ir dėl tautinių mažumų. Tad galima sakyti, jog Lietuva yra susikūrusi gera politinį pagrindą išlikti ir svarbiausias Europos struktūras. Nors dėl sienų neliečiamybės Vytautas Landsbergis susitarė su Borisu Jelcinu jau tų įtemptų 1991-ųjų liepos 29 dieną, tačiau tik dabar tas susitarimas virto tarptautine teise grindžiamu dokumentu, kurį pasirašo ne SSRS, o Rusija. Vaisingas dialogas su Rusija neabejotinai stiprina Lietuvos tarptautinį prestižą, nes visi gerai žinome, jog Vakarai nepaprastai jautrūs Rusijos reiškiamoms idėjomis dėl

davė savo pareiškimą, jog Rusija vienašališkai išpareigoja garantuoti Lietuvos ir kitų Baltijos šalių saugumą. Televizijos kameros aiškiai parodė mūsų diplomatų nuostabą. Rusija norėtų, kad kiekviena Baltijos šalis arba jos visos kartu pasirašytų geros kaimynystės ir tarpusavio saugumo garantavimo susitarimą,

Vakarų valstybėmis. O šitai ir yra vienas iš būdų pajungti mus savajai įtakos sferai.

Pasaulio politikoje "įtakos sferos" kategorija buvo ir yra labai svarbi. Klostosi nauja pasaulio tvarka, tačiau ir ta naujoji tvarka remsis įtakos sferomis. Geopolitiškai Baltijos valstybės lyg ir išlieka Rusijos įtakos sfero-



1995 m. gegužės 4 d. NATO ir Rusija pasirašė partnerystės sutartį. Rusijos prezidentas Boris Jelcin ir Nato generalinis sekretorius Javier Solana patenkinti prumtais dokumentais, kuriuose sakoma, kad abi pusės "aukščiausiu politiniu lygiu priimto išpareigojimo pagrindu kartu kurs tvirtą ir visuotinę taiką Europos ir Atlanto regione vadovaudamosi demokratijos ir saugumo principais..." EPA-ELTA nuotr.

je, tačiau NATO plėtimasis ta sferą gali labai sumažinti. Kadangi Rusija ir taip jau daug neteko, Vakarų valstybės suvokia jos padidėjusį jautrumą dėl savų nacionalinių interesų ir įtakos sferų. Negalima Rusijai uždrausti visur "kištis" - Artimuosiuose

je, tačiau NATO plėtimasis ta sferą gali labai sumažinti. Kadangi Rusija ir taip jau daug neteko, Vakarų valstybės suvokia jos padidėjusį jautrumą dėl savų nacionalinių interesų ir įtakos sferų. Negalima Rusijai uždrausti visur "kištis" - Artimuosiuose



Vienas didžiausių Lietuvos prezidento Algirdo Brazauskos užsienio politikos laimėjimų - spalio mėn. Maskvoje pasirašytoji Lietuvos ir Rusijos sienų sutartis. R. Šuikos nuotr.

Europos integracijos, regioninio saugumo, jos nacionalinių interesų laidavimo. Būtina atsižvelgti ir į nusistovėjusią Bonnos ir Maskvos strateginės partnerystės ašį, turėti omenyje Rusijos dujų svarbą daugelio Europos šalių ekonomikoms ir pačios Rusijos savotiškai palaiko Prancūziją, padėdama jai europietškumą, europietiškuosius interesus priešinti amerikinizacijos pavojams.

Netikėtas Rusijos Prezidento pareiškimas

Pasirašydamas sutartį ir nepaprastai išskeldamas savo, kaip stipraus prezidento, valią Borisas Jelcinas Lietuvos delegacijai per-

erdve, įtraukiant į ją Šiaurės Europos šalis". Lietuvos Prezidentas mano, jog ir Borisas Jelcinas pasiūlymus reikia gerai išgiltinti. Seimo Pirmininko Vytauto Landsbergio nuomone, Lietuvai pasiūlytas beveik protektorato statusas, ir tas pasiūlymas adresuotas ne tik Lietuvai, bet ir Vakarams. Visiškai aišku, jog artimiausiu metu Lietuva pati negali nedviprasmiškai atmesti šio pasiūlymo neatsižvelgdama ir Vakarų didžiųjų valstybių nuomone. O jau išaiškėjo, jog kai kurie Vokietijos politikai palankiai žiūri į šį Rusijos diplomatijos žingsnį. Ir ne tik Vokietijos. Rusija stengiasi Lietuvą įtraukti į didelį savo žaidimą su

Rytuose, Europoje, prie Baltijos... Rusija turi daugybę poveikio svertų, na, kad ir pagalba, pavyzdžiui, Iranui, kuriant balistines raketas ar kitokią ginkluotę. Kitaip tariant, Rusija turi pakankamai priemonių kurti problemas įvairiuose pasaulio regionuose. Kita vertus, Vakarų kapitalas jau gilokai "įklimpo" Rusijoje, kad būtų galima nekreipti dėmesio į šios šalies politinio elito nuotaikas. Tad Vakarų įtakos sferos didėjimas turi būti vienaip ar kitaip kompensuojamas - finansine parama, politinėmis nuolaidomis, Rusijos įtraukimu į Europos integracijos ar NATO plėtimosi (nukelta į 7 psl.)

VYTAUTO LANDSBERGIO CENTRINIO RINKIMŲ ŠTABO PRANEŠIMAS ŽINIASKLAIDAI

Vytauto Landsbergio kalbos, pasakytos Centriniam rinkimų štabe susitikime su žurnalistais 1997 m. lapkričio 11 d., tekstas

Mano programa yra žinoma gana seniai, nuo pat Atgimimo ir Kovo 11-osios, visomis pagrindinėmis nuostatomis.

Aš už Lietuvos nepriklausomybę ir laisvą žmonių bei šalies pasirinkimą, jos laisvę nuo užsienio diktato. Nesiblaškau dėl Europos Sąjungos ir NATO, nekaltaioju politinių gairių nei spaudžiamas, nei rinkimų išvakarėse. Tai ne konjunktūra, o seniai padaryta išvada, įsitikinimas ir daug mano paties jau įdėto darbo.

Mano linija - nuoseklumas ir valstybės politikos pastovumas, jos nepriklausomybės principas ir vakarietiškas demokratinis ugdymas be sukrėtimų, blaškymosi, be revoliucijų. Vienas sukrėtimas buvo neišvengiamas, o toliau valstybės statybai tokių problemų nereikia. Aš buvau ir būsiu už pilietinę visuomenę, už tautų santarvę ir žmonių lygiateisiškumą, už dialogą ir santaiką geros valios ir teisingumo pagrindu.

Aš neateinu griauti nei Seimo, nei Vyriausybės; kita vertus, Prezidentas galėtų Vyriausybei kur kas daugiau padėti negu ligi šiol, ir aš linkęs taip dirbti. Ateinu suremti pečius ir padaryti valstybės darbus geriau, kad žmonių gyvenimas pagerėtų greičiau. Tą turėsim padaryti kartu su Seimu ir Vyriausybe.

Būsiu nekonfliktuojantis, o bendradarbiaujantis Prezidentas. Aktyvus, dirbantis, prižiūrintis. Toks buvau ir būsiu, priklausomai nuo turimų galimybių. Prezidentas turi būti žmogaus teisių garantas, konstituciškai besirūpinantis padėtimi teismuose, krašto apsauga ir valstybės užsienio politika. Šioje valstybės tarptautinės politikos srityje veiksmingas šalies vadovas su nesuvyruojančių tikslų vizija ir asmeniniu tarptautiniu kapitalu yra reikalingas Lietuvai. Aš galiu tokiu būti, todėl siekiu piliečių igaliojimo, kad galėčiau įnešti didesnę indėlį ir padaryti visų mūsų darbą iki galo. Per ateinančią Prezidento igaliojimą kadenciją mes turime pasiekti esminių etapų ir kelyje į Šiaurės Atlanto sąjungą, ir į Europos Sąjungą.

Aš už nuosavybę, už žemės grąžinimą, už šeimos ūkį ir kaimo atgimimą. Aš už naujų darbo vietų kūrimą su visais tos užduoties paskatinimais svertais, už normalų žmonių uždarbį, už jų apsaugą ligoje ir senatvėje. Nei pensininko, nei invalido niekada nevadinsiu išlaikytiniu, tikrai globotinu ir gerbtinu asmeniu.

Mes apsisvalysim nuo korrupcijos ir padarysim dar nepabaigtą teisinę ir valstybės valdymo reformą. Nebūsime banalinė valstybėlė, kurią valdo nusikalstami klanai, išgrobstantys visų žmonių turta.

Aš turū minčių, kaip laimėti karą prieš smurtininkus nusikaltėlius, norinčius įvesti savo šešėlinę valdžią, ir aš tikrai nedangstysiu barukų grobikų.

Aš už rublinių indėlių grąžinimą, ką visi žadėjo, tik ne visi paskui norėjo ištesėti. Aš už tai, kad žodžio būtų laikomasi. Prezidentas negali meluoti. Tebus ir čia matomas koks nors paskatinimas daugiau susimąstyti apie padorumą tarpusavio santykiuose. Tai atsispindės ir tarptautiniuose Lietuvos santykiuose, lems jos patikimumą ir gerovės kilimą.

Aiškiai kylant ūkinei, socialinei, dvasinei žmonių gerovei valstybės tarptautinio stabilumo, saugumo, patikimumo atmosferoje mes po penkerių metų galėsime pasakyti, jog Lietuva jau ramiai gyvena savo pačios darbštų kūrybingą gyvenimą, jos ateitis nekelia abejonių, o nešvarūs praeities šešėliai nuslinkę į praeitį. Tada aš savo moralinį asmeninį išpareigojimą būsiu įvykdeš.

Vytautas Landsbergis

PRANEŠIMAS SPAUDAI

Kauno Vytauto Didžiojo Karo muziejus renka eksponatus muziejui, kurį numatoma įkurti buvusios Prezidentūros pastate. Muziejuje bus įrengtos ekspozicijos, skirtos tarpukario Lietuvos istorijai: atgimimo laikotarpiui (1905-1918 m.), Seimui ir Valstybės Tarybai, prezidentams ir diplomatijos istorijai, vyriausybės veiklai 1918-1940 m.

Maloniai prašome atsiliepti visus galinčius padėti muziejui surasti eksponatų, susijusių su JAV mirusiais Lietuvos prezidentais, ministrais, diplomatais, seimų nariais, partijų ir organizacijų veikėjais, karininkais.

Muziejus ir jo būsimi lankytojai bus labai dėkingi už žinias apie iškilų tarpukario Lietuvos žmonių gyvenamąją ir palaidojimo vietą, jų giminių, archyvų ir asmeninių daiktų tvarkytojų gyvenamąją vietą. Ekspoziciją gražiai papildytų minėtų veikėjų asmeniniai daiktai, rankraščiai, laiškai, dokumentai, fotografijos, apdovanojimai, knygos ir t. t.

Jūsų skambučių ir laiškų laukia:

p. A. A. Balutis, Kauno m. mero I-asis pavaduotojas, Laisvės al. 96, LT-3000 KAUNAS;
tel: (370 2) 22 10 78, 22 69 58; faksas: (370 2) 20 04 43;

p. Aušra Semaškienė, LR ambasados Washingtono II-oji sekretorė, 2622 16th St., NW, Washington, DC 20009;
tel: (202) 234-5860, faksas: (202) 3280466.

Lietuvos ambasados Washingtono
Spaudos skyrius

Mykolas Römeris "Ejau savaisiais keliais"

Kauno universiteto rektorius Mykolas Römeris (1880-1945)

liografinių darbų rodyklė. Dar viena M. Römerio "silpnė" - jo

ižengimas kartu su aviacijos pasiekimais į pasaulinę civilizaciją, kad tauta "greta daugelio kitų tautų, ateina ne su tuščiomis rankomis, kaip tasai, kuris tik tai prašo ir gauna, pats mie-lai neduodamas, bet kaip ateina tasai, kuris pats dalyvavo darbe". Kitaip tariant, M. Römeris lyg ir sekė prancūzų mokslininko E. Renano nacijos apibūdinimu, pagal kurį ji - nuolatinis plebiscitas, arba kasdieninis pilietinio gyvenimo normų kūrimas.



Mykolas Römeris

Austrijos kariuomenės lenkų legionuose, naiviai tikėdamas lenkiško nacionalinio šūkio "už mūsų ir jūsų laisvę" gyvybingumu XX a. 1921 m. skiriamas Vyriausiojo tribunolo nariu, vėliau gynė Lietuvos interesus Tautų Sąjungoje ir Hagos tarptautiniame tribunole, profesoriavo Kauno Vytauto Didžiojo universitete, septynerius metus ėjo šios aukštosios mokyklos rektorius pareigas. Simpatiją lietuviams jis jautė nuo pat vaikystės, tačiau samoningas nusistatymas įvyko 1904-1907 m. Paryžiuje, įstojus į "Lituanijos" draugiją ir vėliau Krokuvoje renkant medžiagą knygai "Lietuva. Lietuvių tautinio atgimimo studija", pažintis su J. A. Herbačiausku. Kaip vėliau jis rašė savo "Autobiografijoje": "Aš dar tuomet aiškiai nesuapratu, kad mano oda yra savotiška - ne grynai lenkiška ir ne grynai lietuviška, bet ypatinga, sukombinuota, kurioje randasi tai lenkystės, tai lietuviybės žymės - sena Adomo Mickevičiaus oda, ypatinga, mūsų tėvynės istorijos padaras".

Tai tikrai sausi biografiniai faktai. Iš jo neuotraukus į mus žvelgia apkūnus, su akiniais ir ūsais savo vertę žinantis žmogus. Jis savo išvaizda yra stebėtinai panašus į anglų rašytoją, žurnalistą ir truputį politiką G. H. Čestertoną. M. Römeris nebuvo rašytoju, gal tik šiek tiek žurnalistu ir dideliu politiku. Jo politinės pažiūros taip pat savotiškai primena G. H. Čestertoną literatūrinius kalambūrus. Bent taip jos atrodė jo amžininkams - gausiems priešams ir negausiems draugams. Jo asmenybėje, galbūt kai kada net juokingai, grūmėsi du pradai - konkretaus gyvenimo ekspansyvumas ir amžinosios idealiosios vertybės - Gėris, Grožis, Tiesa. Savo gyvenime jis sutiko labai daug įvairių lenkų ir lietuvių politikos ir kultūros žmonių - J. Pilsudskį, R. Dmowskį, A. Smetoną, M. Biržišką. Dabar tai kelia nuostabą, bet tada dėl politinių nesutarimų išsiskyrę bendraminčiai po kelerių metų vėl kartu dirbdavo politikos dirvonuose. Kita jo "silpnė" - tai begalinis rašymo poreikis. Į rašymą suplūsdavo visa jo vitališka energija. Gausi korespondencija, šimtai išmėtytų po įvairius laikraščius ir žurnalus straipsnių, kasdieninio gyvenimo fragmento aprašymai dienoraščiuose, storos akademinės teisės mokslių studijos sudarė, matyt, niekada neįgyvendintą jo bib-

liografinių darbų rodyklė. Dar viena M. Römerio "silpnė" - jo ižengimas kartu su aviacijos pasiekimais į pasaulinę civilizaciją, kad tauta "greta daugelio kitų tautų, ateina ne su tuščiomis rankomis, kaip tasai, kuris tik tai prašo ir gauna, pats mie-lai neduodamas, bet kaip ateina tasai, kuris pats dalyvavo darbe". Kitaip tariant, M. Römeris lyg ir sekė prancūzų mokslininko E. Renano nacijos apibūdinimu, pagal kurį ji - nuolatinis plebiscitas, arba kasdieninis pilietinio gyvenimo normų kūrimas.

demokratinės pažiūros. "Mažoje lietuviškoje tarybinėje enciklopedijoje" kažkada buvo parašyta, kad M. Römeris "propagavo "teisinę valstybę", t. y. valstybinės tvarkos pastovumą, kuris laiduotų buržuazinį teisėtumą, piliečių teisę skustis tam tikram teismo organui". Reiškia, jis rėmė normalios politinės visuomenės egzistavimo pagrindus. Net po 1926 m. gruodžio perversmo Lietuvoje, jis darbe apie 1928 m. konstituciją viltinai parodo krašto autoritarinei valdžiai juridinį kelią į demokratinę valdymą. Nevykstant pokyčiams valdžios elėtojuose, jis išdėsto teisinio gyvenimo pagrindus savo studijoje - "Reprezentacija ir mandatas", "Konstitucinės ir teisės teisės pasieniuose", "Valstybė", "Lietuvos konstitucinės teisės paskaitos". Pokario metais Vokietijoje ir vėliau JAV lietuvių pabėgėlių leidžiamų laikraščių ir žurnalų turinys rodo, kad jo pastangos nebuvo bergždžios. Teisinė Lietuvos okupacijos analizė knygelėje "Lietuvos sovietizacija 1940-1941 m." išskleidė bet kokius mitus apie "socialistinę revoliuciją", "sudėtingą geopolitinę padėtį" ir t. t. Iš tiesų, koks akivaizdus ir paprastas, tiesa, gal dabar sunkiai suprantamas dalykas - įteigti naikinama teisė, naikinama valstybė ir visuomenė.

M. Römeris išvalgiai matė lietuvių tautos vartimo visuomenę sunkumus. Pasižymėdamas skvarbiu analitiniu protu ir ypatinga fenomenologine žiūra, pagrindinius Lietuvos visuomenės raidos sunkumus matė "organinės tradicijos" atsisakyme. Ne tos tradicijos, kurią reikia akiai garbinti ir ja sekti, bet tos, kuri įkūnijo europietiškos civilizacijos pagrindus. Tai ypač atsispindėjo krašto istorijoje ir jos teiseje. Vakarų civilizacijos formos iširėžė Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės paveldą ir XX a. pradžios pavergtųjų tautų sąjūdžiuose, siekiančiuose įgyvendinti apsisprendimo teisę. Po daugelio metų jam tai tapo savotišku vertinimo kriterijumi. Paminėdamas lakūnų St. Dariaus ir St. Girėno žūtį, jis 1933 m. rašė: "Kurgi tačiau glūdi žuvusiųjų lietuvių lakūnų žygio esmė? Ar tikrai šis jujų žygis, kuris jiems gyvybę kainavo, yra toks svarbus, kad galėtų pateisinti didvyrių ir karžygių vardą, kurį jiems teikiame?" Atsakymas labai lakoniškas, be romantizmo, patosų: jų žygis - tai Lietuvos modernėjimo ženklas, jos

Spalio gale Lietuva pirmoji iš Baltijos valstybių pasirašė sutartį su Rusija dėl valstybės sienos nustatymo bei ekonominės zonos ir kontinentinio šelfo Baltijos jūroje atribojimo. Dabar šias sutartis turi patvirtinti Rusijos Valstybės Dūma ir Lietuvos Seimas. Pasak vyriausiojo Lietuvos derybininko Rimanto Šidlausko, nustatant sienas buvo remtasi teisingumo principu, kuris užfiksuotas Jungtinių Tautų 1982 metų Jūros teisės konvencijoje. Pasak ekspertų, jei šiuo principu būtų grindžiamas susitarimas ir su Latvija, tai Lietuva turėtų jūros sieną ir su Švedija. Nauja valstybės siena Vištyčio ežere eina vandeniu. Anksčiau Lietuva

Vakarų Europos žmonėmis palengvindavo mums susipratimą. Mūsų psichikos veikimas, iniciatyva, veiklios energijos kultas, žmogaus, kaip veiksnio, o ne kaip medžiagos, gerbimas, - šie mūsų psichinės kultūros elementai, bendri mums su Vakarais, ir skiria mus nuo Rytų, taip galingai ir gražiai, tarp kita ko, apsiereikę lankstume ir veikliame lietuvių tautos atgimime". M. Römeris, gyvendamas Lietuvos respublikoje, karštingai bandė įgyvendinti Baltijos valstybių, Lenkijos ir Čekoslovakijos gynybinę sąjungą prieš vis reikiškiau ryškėjantį agresorius. Pirmojo pasaulinio karo metu Vokietija ir Rusija buvo priešais, o ketvirtame dešimtyje vyko palaipsnis šių valstybių suartėjimas. Bet skirtingai nuo daugelio tuometinių Lietuvos politikų, jis neperisėmė fatalizmo nuotaikomis, nes puikiai išmanė geopolitinio laiko skaičiavimą. Paskutiniaisiais gyvenimo metais M. Römeris dienoraštyje fiksavo savo idealo - santarvės dvias grindžiamos daugiatutės, demokratinės Lietuvos - žlugimą. Bet likimas jam buvo dosnus: jis mirė savaime krašte ir buvo palaidotas Lietuvos panteone - Rasų kapinėse.

Vytautas Berenis



Vilniaus senamiesčio architektūra.

R. Šuikos nuotr.

Sienos su Rusija nustatytos

niekada neturėjo daugiau kaip 2% ežero ploto, siena visada ėjo kranto linija. Dabar Lietuva turės 20% arba 400 ha Vištyčio ežero.

Vizito Rusijoje metu buvo pasikeista notomis dėl principinio susitarimo, kurio dėka ateityje Lietuva galės išsinuomoti beveik iki 50% Vištyčio ežero. Tuomet jau ežerą būtų galima naudoti

poilsui ir pramogoms, o Vilniaus ir Marijampolės rajonai turėtų iš to nemažai naudoti. Sieną Nemuno deltoje taip pat nustatyta abiems pusėms priimtinu būdu, nes per pastaruosius dešimtmečius sausuma čia "praugo" maždaug 1.3 kv. kilometro.

ELTA

Greitkelis Kaunas - Klaipėda: 10-ties metų sukaktis

Prezidentas Algirdas Brazauskas mano, kad šiuo metu greitkelis Kaunas-Klaipėda atrodo geriau nei prieš 10 metų, kai jis buvo baigtas, nes per tą laiką į šio kelio tvarkymą investuota nemažai lėšų, ir tvarkymo darbai atlikti itin gerai. Apie tai Prezidentas pareiškė žurnalistams 238-ajame greitkelio Kaunas-Klaipėda kilometre, kur vyko šio kelio dešimtmečio minėjimas.

Valstybės vadovas apžiūrėjo aikštelę prie degalinės surengtą šiuolaikinės kelių tiesimo technikos bei fotonuotraukų, kuriose įamžintos šio greitkelio statybos akimirkos, parodą.

Apžiūredamas parodą A. Brazauskas prisiminė, kaip buvo kovojama su Maskva statant greitkeli iš Kauno į Klaipėdą. "Centrinė Sovietų Sąjungos valdžia tam labai galėjo pinigų, tad reikėjo sukurti", dalijosi prisiminimais Prezidentas, prieš 10 metų buvęs LKP CK sekretorius pramonei bei statybai. Būtent A. Brazauskas

1987 metais perkirpo juostelę ir atidarė eismą greitkelyje Kaunas-Klaipėda. Ypač daug pastangų, pasak Prezidento, įdėta įtikinėjant biurokratus, kad reikia pastatyti trijų aukštų sankryžą estakadą iš karto už Kauno, prie IX forto, tačiau viskas baigėsi gerai, "ir dabar mes turime įrenginį, kurio nėra nė vienoje iš trijų Baltijos valstybių", sakė Prezidentas.

Po oficialių kalbų prasidėjo pramoginė programa - grojo ansamblis "Jonis", greitkelio važiuojančių lenktynininkai, svečiai buvo vaišinami, kviečiami paskraidyti sraigasparniu ir iš viršaus apžiūrėti greitkeli Kaunas-Klaipėdą.

ELTA

DARBININKAS

savaitraštis
lietuviams
Amerikoje
ir svetur

TEL. 718 827-1351

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, neklinojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2629.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat neklinojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčiu (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigcycle@aol.com

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest Pkwy St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido-tuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laido-tuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laido-tuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoje vietoje - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuvinių pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJĄ ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-

per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI Į VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINŲ.

Fasolino MEMORIALS
66-86 80 ST. MIDDLE VILLAGE, QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326-1282; 326-3150
-TAI MŪSŲ VIENTELĖ VIETA -
-GAUSI PARODŲ SALĖ -

+

KVEČAS
JONAS
1933 + 1976

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Periodicals postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoją REDAKCINĖ KOMISIJA —**Lietuvių Bendruomenė**

Lietuvių Bendruomenės pats vardas kai kam yra svetimas, o jos siekiai, atrodo, dar mažiau suprantami. Nereikia dėl to stebėtis, nes sena gyvenimo patirtis sako, kad labiausiai nepažįstame savęs. Dar senajame Delfų orakule buvęs įrašas: pažink pats save! Išmintingasis Sokratas tą paskatą geriau save pažinti laikė savo gyvenimo šūkiu ir ragino kitus tai daryti. Geriau save pažinsi, geriau ir kitus suprasi, išmintingiau savo reikalus spresi.

Tačiau pažinimas to, kas mumyse glūdi, nėra jau taip lengvas dalykas, kadangi savas. Apsiprantame ir nematome ne tik tai krislo, bet ir rasto savo akyse, nes mūsų žvilgsnis labiau yra nukreiptas į kitus. Reikia, kad kas iš šalies atkreiptų mūsų žvilgsnį į save arba kokie dideli sukrėtimai atvertų mūsų pačių vidų. Tada tik geriau suvoksime kas mes esame.

Nelaimė, kuri sukrėtė lietuvių tautą ir daug jos vaikų išskleidė po visus pašalius, stipriau išskėlė vidinį mūsų ryšį, kurio šiaip jau sąmoningiau neįsivaizduojame arba tai neskaudino mūsų širdies. Pakoko to, kad jautėmės visą lietuviai, kad didžioji tautos dalis savo žemėje turėjo laisvą nepriklausomą valstybę; sielojomės, kad Lietuvos valstybė neapėmė visų etnografinių žemių (Vilniaus-Suvalkų srities ir visos Mažosios Lietuvos), kad nemažai lietuvių gyvena svetur ir buvo išstatyti nutautimo pavojui. Lietuvoje nelabai buvo ir rūpintis išeivių likimu, išskyrus pačius paskutinius nepriklausomos Lietuvos laikus, kai įsikūrė Užsienio Lietuviams Remti Draugija ir kai Kaune 1935 m. rugpjūčio 11-18 dienomis įvyko pirmasis pasaulio lietuvių kongresas.

Jau tame kongrese vienas kitas iš kalbėtojų pabrėžė, kad tauta laikosi ne tik savo nepriklausoma valstybe, bet ir tuo, kad ji yra prigimtoji bendruomenė, kad jos nariai yra organiškai, iš vidaus sujungti tarp savęs, ar jie begyventų vienoje vietoje ar būtų pasklidę po visą pasaulį.

Ryšys su tautine bendruomene nutrūksta tik per ilgesnį laiką, ir ne tada, kai nustojama kalbėti gimtąja kalba, bet kai savo krauju ir dvasia visiškai įaugama į kitą tautą. Tada pasidaroma kitos tautinės bendruomenės nariu.

Lietuvių tautai ilgametės okupacijos metu buvo priverstinio nutautinimo pavojus. Laisvajame pasaulyje lietuviai yra išstatyti dideliame svetimos kultūros poveikiui, kuris silpnina tautinį atsparumą ir metai po metų lenkia iš savo tautinės bendruomenės išsijungti. Tokiomis aplinkybėmis vieni stipriau, kiti silpniau yra pajutę, ko anksčiau taip aiškiai neįjautė: visų likimo bendrumą. Jei kartu nesilaikysime, bus iš viso sunku atsilaikyti, ypač už gretimos žemės sienų, gi savame krašte esantiems nebepajėgime suteikti ne tik moralinės, bet ir kitokio pobūdžio pagalbos.

Lietuvių Bendruomenė, apie kurią dabar ir gerai, ir prastai pakalbama, mums ir pasidarė aktuali po didelių sukrėtimų. Suprantame labiau negu kada, jog esame vienos tautos vaikai, sujungti iš prigimties ir iš praeities, skirtingos dvasios ir kalbos, ir kad tai išlaikyti mums yra gyvybės reikalas.

Taigi Lietuvių Bendruomenė mums neatėjo iš šalies, kaip kokia nauja organizacija, bet kaip mūsų pačių išraiška, mūsų pačių širdies balsas, šaukiąs išlikti su savo tauta ir skirti jai visas savo jėgas, kad ji būtų tvirta prosenelių žemėje ir sąmoninga kituose kraštuose.

Bolševikų invazija ir liaudies vyriausybė

Vincas Krėvė

18

Tokio pasisekimo mes tai tikrai nesitikėjome. Buvom ne tik nustebinti, bet ir sumišę. Spėliojojome, ko Sektas iš mūsų pareikalas, kokias mums sąlygas statys. Kaipgi kitaip galėjome generolo Sekto norą išaiškinti?

Nutarėm, kad aš nueisiu pas Galvanauską tuo reikalu pasitarti ir išgirsti jo patarimus, o taipogi išrūpinti skubos keliu užsienio pasus man, Klimaičiui ir kapitoniui Dziūvei.

Galvanauskas patarė nesileisti į jokiais politinės krypties derybas. Jei panašūs pasiūlymai bus padaryti, nukreipti juos į Lietuvos Vyriausybę. Suprantama, kad galite pažadėti tokiu atveju savo tarpininkavimą.

Užsienio pasus gavome tą pačią dieną. Eiti šaulių sąjungos pirmininko pareigas buvo paskirtas profesorius Vailionis, o viršininko pareigas kap. Bliūdžius. Vailionis jau anksčiau apie ruošimąsi sukilimui žinojo, o Bliūdžius tik dabar painformavom. Kadangi nežinojom, kiek ilgai užtruksime Berlyne, jam buvo pavesta imtis neatidėliojant organizuoti kovos dalinių ir juos kiek galima skubiau apmokyti.

Sukilimui vadovavimo parinkimą atidėjome ir nutarėme jį spręsti sugrįžus iš Berlyno.

Su mumis vyko į Berlyną ir Jurevičius.

Berlyne mes apsistojoje viename viešbutyje, bet buvome išskirstyti. Ukrainiečiai jau buvo mums paruošę kambarius privačiuose pensiuose.

Kitą rytą Jurevičius atėjo pas mane į butą apie dešimtą valandą, ir mes tramvajumi kažkur važiojome. Berlyno nežinojau ir negalėjau net susiorientuoti, kuria kryptimi važiuojame. Kai išsėdome,

Kretingos Šv. Antano religijos mokslų institutas

Jūratė Kubiliūtė

XVI a. antroje pusėje Lietuvoje, jėzuitų skatinamos kontrreformacijos įtakoje, prie katalikų bažnyčių buvo pradėtos steigti įvairios švietimo įstaigos: mokyklos, gimnazijos, kolegijos, kurios pamažu tampa mokslo ir kultūros židiniais. Nuo XVI a. vidurio iki carinės Rusijos intervencijos Lietuvoje pradžios buvo įsteigtos Vilniaus, Kauno, Kražių, Pašaušės kolegijos, kurios turėjo didelę reikšmę per visą tolimą Lietuvos istoriją lietuvių tautos pasipriešinimui prieš Žečpospolitos, o vėliau Carinės Rusijos vykdomą nutautinimo politiką - valdant Jekaterinai II, suaktyvėjo Rusijos kova prieš Katalikų Bažnyčią, vienuolynai ir prie jų veikusias mokyklos buvo uždaryti.

Nuo Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 1918 m. vasario 16 d. iki sovietų okupacijos 1940 m. birželio 22 d. švietimo srityje aktyviausiai reikėsi jėzuitai ir pranciškonai, skleidę katalikišką mokslą ir kultūrą. Ypač daug dėmesio jie skyrė kolegijų kūrimui. Pranciškonų (kapucinų) pirmoji kolegija buvo įkurta Plungėje 1930 m., vėliau - Kretingoje Šv. Antano kolegija. Prie Šv. Antano kolegijos statybos ir išlaikymo daug prisidėjo Amerikos lietuviai, Lietuvos ir Amerikos tretininkai.

Lietuvoje veikusios kolegijos suformavo tautinės mokyklos kūrimo uždavinius: 1) visų dalykų, išskyrus keletą teologinių, dėstymas lietuvių kalba; 2) kiekvienam privalomas pradinis mokslas, nepaisant lyties, tautybės, tikėjimo; 3) objektyvus Lietuvos istorijos pateikimas; 4) rusinimo tendencijos pašalinimas iš mokyklų; 5) privačių mokyklų įsteigimo galimybės; 6) skaitmenų atidarymas; 7) religijos pamokų įvedimas mokyklose.

Dabartinio Šv. Antano Instituto istorinės šaknys siekia 17 a., kai grafas Jonas Karolis Chodkevičius su žmona Zofija Kretingoje 1602 m. įsteigė Šv. Pranciškaus Mažesniųjų Brolių bernardinų vienuolyną. Šalia vienuolyno 1610 m. įsikūrė pirmoji mokykla. 1932 m. pranciškono Augustino Dirvelės rūpesčiu įkurta Šv. Antano Misių Kolegija. Tėvas Antanas Dirvelė rašo: "1931 m. šventėme šventojo Antano Paduviečio 700 metų

mirties metines. Jis mėgo misionijas, todėl atminimo proga Kretingoje įkuriame jubiliejaus mokyklą - gimnaziją". Misionierių reikalinga dvejopu: misionierių žodžio, misionierių pavyzdžio. Šita kolegija ir duos abiejų misionierių".

1932 m. gegužės 26 d. buvo pašventintas kertinis akmuo, o tu pačių metų spalio 4 d. per Šv. Pranciškaus šventę buvo atidarytos pirmosios trys klasės.

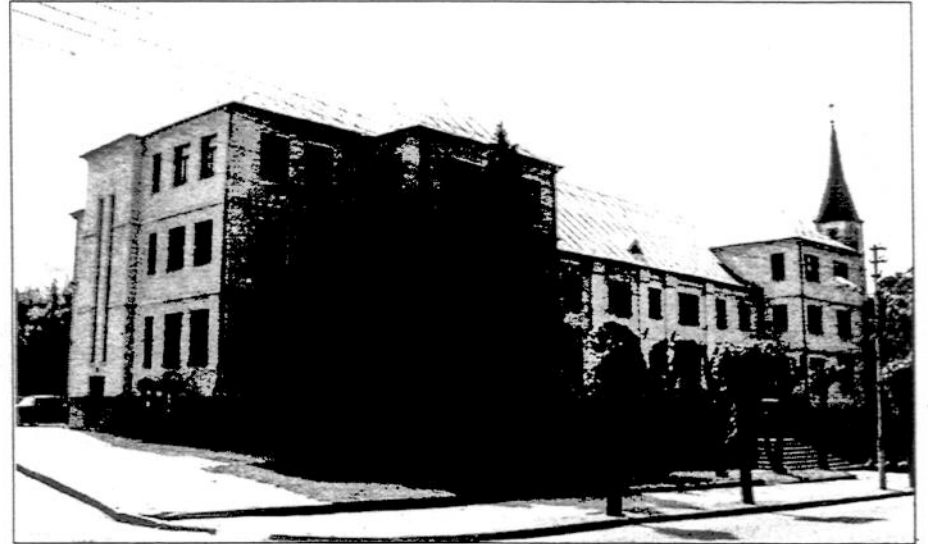
1933 m. rudenį jau veikė šešios klasės, kuriose mokėsi 180 mokinių. Švietimo ministerija nuo 1933 m. rugpjūčio 1 d. suteikė kolegijai gimnazijos teises. Kartu su bendrojo lavinimo dalykais čia buvo mokoma filosofijos, kurios dėstymo lygis atitiko dėstymą kunigų seminarijoje. Buvo privaloma stiprinta lotynų kalba, mokoma nuo antros klasės. Tad baigę gimnaziją jaunuoliai be papildomo pasiruošimo galėjo stoti į bet kurią aukštąją mokyklą.

Kolegijoje diena prasidėdavo 6 val. 30 min. šv. Mišiomis, kurias kasdien aukodavo kolegijos kapelionas, o šventadieniais - rektorius. Mokiniai turėjo du chorus ir du orkestrus. Taip pat veikė religinio auklėjimo, misijų, literatūros, sportininkų, prancūzų kalbos, šaulių būreliai. Buvo rengiamos įvairios šventės, konkursai. 1936 m. kolegijoje veikė aštuonios klasės ir mokėsi 230 mokinių, iš jų 100 gyveno bendrabutyje. Nuo 1939 m. rudens atidaromos mergaičių klasės, prižiūrimos seselių pranciškonų.

1933 m. prie mokyklos buvo pastatyti Šv. Antano rūmai, skirti Amerikos lietuviams, norintiems savo senatvę praleisti Tėvynėje. Čia buvo mergaičių klasės, koplyčia, spaustuvė, knygų rėšykla, kino salė. 1940 m. vasarą į Lietuvą įsiveržę rusai uždarė vienuolyną, konfiskavo Šv. Antano kolegiją. Šv. Antano rūmuose įsikūrė vidaus reikalų liaudies komisariato, pasienio

kariuomenės brigados štabas. Koplyčia jie paverė raudonuoju kampeliu, o rūsiuose įrengė areštinę - kalėjimą.

1989 m. lapkričio 19 d. (Šv. Kazimiero provincijos įkūrimo diena), po 53 metų tremties, Kretingos bažnyčioje Mišias aukojau jau naujos kartos pranciškonai.



Kretingos Šv. Antano religijos mokslų institutas.

ciškonai.

Lietuvos atgimimo pradžioje, 1989 m. rugsėjo 1 d., prie šiaulių Pedagoginio instituto Klaipėdos Ikiimokyklinio auklėjimo fakulteto buvo įsteigta Kauno Katedrų Mergaičių namų estetikos su Šv. Rašto studijomis mokykla.

1990 m. rugsėjo 1 d. mokykla, atskyrus ją nuo Kauno Katedrų ir pertvarkius mokymo programą, pavadinta Klaipėdos Katalikiškąja Mergaičių kolegija.

1991 m. rugpjūčio 7 d. Lietuvos Respublikos Kultūros ir Švietimo ministerijos pasirašytu leidimu kolegija iš Klaipėdos buvo perkelta į Kretingą ir pavadinta Kretingos Katalikiškąja Mergaičių kolegija. Mokyklą pavesta valdyti Mažesniesiems broliams, rektoriumi paskirtas pranciškonas Astijus Kungys.

Galutinai mokykla į Kretingą persikėlė 1992 metais, tada studentai pradėjo mokytis Šv. Antano namelyje, o mokykla atgavo savo senąjį pavadinimą - Šv. Antano kolegija. Nuo pat pirmų įsikūrimo dienų kolegija tapo kultūros židiniu: buvo pradėtos organizuoti dėstytojų ir studentų mokslinės konferencijos, įvairūs muzikos, poezijos vakarai, kviečiami žymūs menininkai, poetai, muzikantai, teatro grupės. Kolegijoje buvo studijuojama filosofija, teologija, lietuvių ir užsienio kalbos,

pedagogika, psichologija, meno istorija, religinis folkloras, teatro užsiėmimai. Augant mokymo lygiui, pranciškonai ėmė rūpintis, kad kolegija taptų aukštąja mokykla.

Po įvairių ieškojimų 1995 m. gruodžio 8 d. - Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo šventės dieną, remiant Jo Eminencijai kardinolui V. Sladkevičiui, Katalikų Teologijos fakulteto Vytauto

Didžiojo universitete Didžiajam kancleriui, Lietuvos Vyskų Konferencijai, Šv. Pranciškaus Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos Šv. Kazimiero provincijai, Vytauto Didžiojo universitetui ir Katalikų Teologijos fakultetui, Katalikiškųjų studijų kongregacijos 1995 m. lapkričio 20 d. leidimu ir Kauno Vytauto Didžiojo universiteto 1995 m. gruodžio 6 d. sprendimu iškilmingai atidarytas Šv. Antano religijos mokslų Institutas prie Katalikų teologijos fakulteto Vytauto Didžiojo universitete.

Mokymo programą penkeriems metams patvirtino seminarijų ir katalikiškųjų studijų kongregacijos prefektas kardinolas Plo Lachi. Dabar po keturių metų bendrauniversitetinių ir teologijos dalykų studijų yra įgyjamas teologijos bakalauro laipsnis. Paskaitas skaito dėstytojai iš Lietuvos ir užsienio, tarp jų ir patys tėvai pranciškonai. Studijuojamos lotynų, anglų ir pasirinktinai vokiečių arba prancūzų kalbos. Patys uoliausieji gali lankyti hebrajų kalbos fakultatyvą. Institute veikia biblioteka, yra įrengtos modernios užsienio kalbų mokymosi ir kompiuterių klasės, veikia dramos studija, dailės kabinetai.

Studentų dvasiniu auklėjimu (nukelta į 4 psl.)

išaiškinti, - tariau lietuviškai kap. Dziūvei.

Sektas klausė jo atidžiai. Baigus Dziūvei kalbėti, Sektas atidėjo cigarą į šalį.

- Galite būti ramūs, - pratarė Sektas. - Nei vienas vokiečių nei vieno šūvio į jus nepaleis. Mums svarbu, kad Lietuva taptų stipri ir atspirtų spaudimui susijungti su Lenkais. Tokiu atveju Rytprūsiai padėtis taptų labai sunki. Tik aš noriu padaryti jums vieną pasiūlymą. Praneškite Jūsų vadovybei, kad, Klaipėdą užėmus, dėl Klaipėdos statuto derėtusi su mumis, o ne su Antante. Aštuonių dešimčių milijonų tauta, darbšti, energinga, disciplinuota, sugebės greitai nusikratyti Versalio taikos varžtą. Mums Klaipėdos kraštas neturi nei ekonominės, nei politinės reikšmės, o Lietuvai svarbu turėti šį uostą ir Klaipėdai svarbu susiliesti su Lietuva, kaip jo užnugariumi. Jei jūs susitarsite dėl jos statuto su Antante, mums tasai susitarimas jokios juridinės reikšmės ateityje neturės ir Reichas vėliau gali pareikalauti atgal. Kitas dalykas, jei susitarsite su mumis. Vokiečiai riteriška tauta, davusi žodį, visuomet jo laikosi, ir todėl sutartis su ja apsaugo Jus nuo staigmenų. Mes sutiksime suteikti Rytprūsijų lietuviams tokias pat kultūrinės teises, kokias gaus iš Jūsų Klaipėdos vokiečiai...

- Gal mums dar nepasiseks Klaipėdą paimti.

- Pasiseks, tik neatidėliokite, kad lenkai neįsikištų, o prancūzai nesipriešintų. Nors jie palaiko lenkus, bet dėl jų nepanorės aukoti nei vieno savo kareivio. Taigi neužmirškite pranešti savo vyriausybei, kad Jūs pasiūliau. Jai mes dar turėsime kitų pasiūlymų, Lietuvai ir Reichui naudingų.

Tai pasakęs atsistojo, atsistojoje ir mes. Atsisveikinę išėjome.

Prieš išeidamas aš dar kartą kreipiausi su pastaba.

- Su ginklais mums ne kaip...

- Šiuo atveju negaliu jums padėti. Tikiuosi, kad šį reikalą su tvarkysite be mūsų žinios ir pagalbos...

Tuo ir baigėsi pirmasis mūsų pasimatymas su Sektu. Išėjome su pakelta nuotaika, nes buvo prašalinta svarbiausioji kliūtis, kurios labiausiai bijojome.

Norėjome tą pačią, nieko nelaikiant, grįžti Kaunan, baigti (nukelta į 4 psl.)



Rusijos saugumo iniciatyva Baltijos jūros regionui Švedijos nedomina, kadangi Stockholmats rūpinasi savo saugumu, o kokių nors regioninių saugumo sistemų kūrimas yra laiko švaistymas, - Helsinkiuje interviu Reuters pareiškė Švedijos ministras pirmininkas Goran Perss. Tuo tarpu Suomijos vyriausybės buvo pateikti Rusijos pasiūlymai, ir dabar jie nagrinėjami, - pranešė šalies vyriausybės pareigūnai. Kol kas Rusijos iniciatyva regiono šalyse sutinkama šaltai. Trys Baltijos šalys nori prisijungti prie NATO, tuo tarpu neprišijungusios Suomija ir Švedija teigia, kad bet kokie saugumo susitarimai turėtų apimti visą Europą.

Lenkijos centro-dešiniųjų vyriausybė laimėjo pasitikėjimo balsavimą šalies parlamente. 260 Lenkijos Seimo deputatų balsavo už pasitikėjimą vyriausybei, 173 prieš, du parlamentarai susilaikė.

JAV besilankantis Čekijos ministras pirmininkas Vaclav Klaus pareiškė, kad Praha pajėgs sumokėti jai teksiančią NATO plėtros kaštų dalį, nepaisant dabartinio šalies ekonomikos nuosmukio. Pasak Klaus, pirmaisiais metais aljanso plėtra Čekijai kainuos apie 200 mln. dol., taip pat reikės įmokėti 30 mln. dol. Čekijos įnašą NATO infrastruktūros išlaidoms.

Kinijos prezidentas Jiang Zemin ir Rusijos vadovas Boris Jelcin lapkričio 10 d. pasirašė bendrą deklaraciją dėl valstybinių sienų nustatymo, kuria užbaigti ginčai dėl sienų, 1969 m. sukėlę ginkluotus susirėmimus. Deklaracijoje sakoma, kad išspręsti Kinijos ir Rusijos nesutarimai dėl 1991 m. sutarties, kuria pažymėta 4,300 km ilgio dviejų šalių siena, praktinio įgyvendinimo.

Naujasis JAV ambasadorius Lietuvoje pažintį su šalimi pradėjo nuo Kauno

Stasys Jokūbaitis

Neseniai Kaune lankėsi JAV nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Lietuvoje Jo Ekscelencija Keithas Smithas su žmona Nina Smith. Prieš kiek laiko į Lietuvą atvykęs diplomatas, pažintį su šalimi pradėjęs nuo Kauno, susitiko su miesto meru Henriku Tamuliu, Kauno apskrities viršininku Kazimieru Starkevičiumi, pabuvojo Lietuvos ir JAV įmonėje "Kraft Jacobs Suhard Lietuva", apžiūrėjo Senamiestį, M. K. Čiurlionio dailės muziejus ekspoziciją, svečiavosi A. Sabonio "Žalgirio" krepšinio centre, Vytauto bažnyčioje.

Keithas Smithas Lietuvoje lankėsi prieš pusantį metų. "Tuomet buvau paprastas turistai ir dar net negalvojau, jog teks atstovauti savo valstybei šioje Baltijos šalyje", - sakė diplomatas. Naujasis JAV ambasadorius Lietuvoje yra karjeros diplomatas, kilęs iš Kalifornijos ir jau 36 metus besidarbujantis valstybės struktūrose. Jis at-

stovavo savo valstybei Vengrijoje, Norvegijoje, Estijoje.

Susitikime su Kauno miesto meru H. Tamuliu JAV ambasadorius sakė siekiantis sudaryti palankias sąlygas amerikiečių ir Kauno verslininkų bendradarbiavimui. Po poros savaičių Keithas Smithas žadėjo vėl apsilankyti Kaune, išsamiau susipažinti su miesto įmonėmis, kurios galėtų bendradarbiauti su JAV verslininkais.

Kauno miesto meras H. Tamulis užtikrino, kad JAV investuotojams bus sudarytos pačios palankiausios sąlygos. Miesto mero teigimu, Kaune jau sudaryta maždaug trisdešimt verslininkų grupė, kuri turėtų užmegzti glaudesnius ryšius su JAV lietuviais, pasiryžusiais mieste investuoti savo kapitalą. Pasak H. Tamulio, JAV investicijos ne tik pagyventų šalies ekonomiką, bet ir suteiktų tam tikras saugumo garantijas, kol Lietuva įveiks "procesą" ir bus priimta į NATO.

Kauno apskrities viršininkas Ka-

zimieras Starkevičius JAV ambasadoriui įteikė į anglų kalbą išverstus apskrities iniciatyvų įgyvendinti programų projektus. Jo Ekscelencija Keithas Smithas domėjosi Kauno laisvosios ekonominės zonos kūrimo, europinės vėžės geležinkelio, hidroelektrinių atgaivinimo, parodų centro kūrimo ir kitais projektais.

JAV ambasadoriaus Lietuvoje žmona Nina Smith "Kauno dienai" sakė, jog ketina, kaip ir jos

Dovana Šiaulių universitetui

Šiaulių universitetui įteikta dovana - 1050 USD, kuriuos surinko JAV 5-ojo regiono Aplinkos apsaugos agentūros darbuotojai. Amerikiečiai taip nutarė pratesti buvusio agentūros vadovo, žymaus JAV gamtos augininko Valdo Adamkaus paramą Lietuvos gamtos augininkams. Šiaulių universitetas pasirinktas neatsitiktinai. Jo dėstytojai ir studentai yra surinkę gausias ir vertingas gyvūnų, drugelių, kriauklių kolekcijas. Dovaną įteikęs agentūros atstovas Vacys Šiaulys pasiūlė savo kolegoms amerikiečiams paremti universitetą, nes jame nebuvo sąlygų šių kolekcijų eksponuoti. Dovanoti pinigai bus panaudoti Gamtos muziejaus steigimui. R

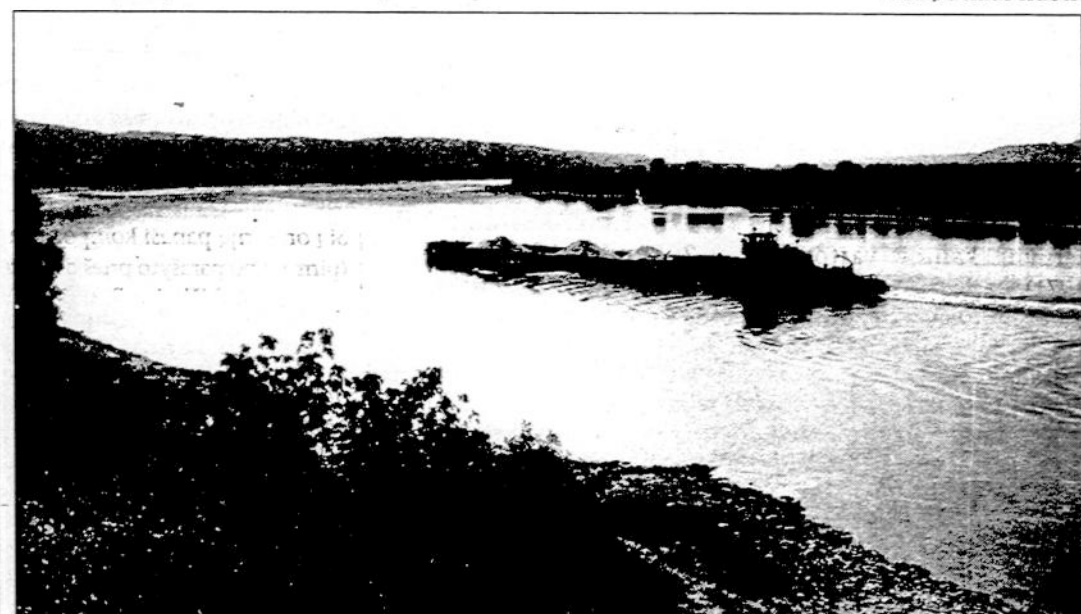
pirmąkart, remti įvairias Kaune vykdomas socialines programas.

Trumputėje spaudos konferencijoje Keithas Smithas į žurnalistus kreipėsi lietuviškai. Ambasadorius prisipažino, jog jam dar sunku laisvai reikšti savo

mintis lietuvių kalba, tačiau tai tik pirmieji jo diplomatinės misijos Lietuvoje ženklai. Diplomatas laisvai kalba keliomis užsienio kalbomis, o žmona yra norvegė. KD



Kaifadoryų neogotikinė bažnyčia, pastatyta XX a. pradžioje. V. Kapočiaus nuotr.



Nemuno vingis ties Seredžiumi.

V. Kapočiaus nuotr.

Bolševikų invazija ir liaudies vyriausybė

(atkelta iš 3 psl.)

greičiau pasirošimus. Bet ukrainiečiai sulaukė mus, suruošę vakariene. Atsakyti negalėjome. Vakariene buvo suruošta Aglonos viešbutyje. Be mūsų trijulės, dalyvavo Jurevičius su savo šefu ir du vokiečiai. Vieno pavardė buvo Milleris, kito pavardės nebeatmenu dabar.

Vakarienės metu patsai Milleris pasiteiravo, ar netruksta mums ginklų. Pasisakė, kaip padėtis yra. Ginklų užtenka, bet bloga, kad jie nevienodi. Milleris pareiškė, kad galėtų patarpininkauti. Jam yra žinomi žmonės, kurie labai pigiai gali mums parduoti net porą tūkstančių šautuvų ir keliolika lengvųjų kulkosvaidžių, labai pigiai, net su atsilyginimu ne iš karto, bet ratomis, dalimis.

Jam padėkavojome labai širdingai už tokį tarpininkavimą ir čia pat pavedėm derybas tuo reikalu vesti kap. Dziūvėi.

Po vakarienės grįžę apie dešimtą valandą aš ir Klimaitis susidėjome daiktus ir išvažiavome Kaunan tą pačią naktį. Berlyne pasilikome tik kap. Dziūvė užpirkti ginklų. Kadangi, mūsų nuomone, p. Milleris greičiausiai bus pakištas Karo ministerijos asmuo, [turime] smarkiai derėtis, kad gautume kiek galima pigiau ir daugiau ginklų.

Pargrįžę suaukėme pasitarti visus, kurie buvo informuoti. Dalyvavo prof. Vailionis, A. Smetona, V. r. min. dep. direktorius Lipčius ir šiaulių tiekimo skyriaus viršininkas Lipčius (!). Buvo pakviestas ir kunigas Vailokaitis. Pažadėjo ateiti, bet neatėjo.

Padarėme išsamų pranešimą apie laimingai atliktus darbus. Teko čia aptarti šiuos klausimus: surasti tinkamą vadą, ne iš Šiaulių sąjungos tarpo, geriausia būtų kurį klaipėdiečių kariškį; suorganizuoti "sukilimo komitetą" iš klaipėdiečių tarpo, kuris neva vadovautų sukilėliams, Klaipėdos gyventojų krašto vardu kalbėtų ir, jei teks derėtis su okupantais prancūzais, tasai vestų derybas; pranešti apie vokiečių vyriausybės nusiteikimą ir pageidavimus, pareikštus Sekto lūpomis; išdirbti žygiavimo planą.

Vadovauti žygiui buvo numatyti kandidatai Čaplikas ir, jam nesutikus, Variakojis. Abi pasiūlymų kovose su lenkais karščiau, esanti dėl nesusipratimų su vyriausybe atsargoje; pavesti kap. Dziūvėi vykti į Klaipėdą ir ten organizuoti iš Klaipėdos krašto veikėjų "Sukilėlių Tarybą". Dziūvėi į pagalbą Lipčius pasiūlė žvalgybos

valdininką Polovinską, kuriam Vidaus reikalų ministerijos buvo pavesta rinkti reikalingas žinias apie Klaipėdos krašto žmonių nuotaikas ir apie tam tikrus asmenis, kurie būtų naudingi Lietuvai, ir apie tuos, kurie galėjo būti pavojingi. Jis ten seniai darbuojasi, turi pažinčių su vietiniais lietuviais intelektualais ir galės suteikti apie kiekvieną tinkamą žinias. Kad lenkai nepradėtų nerimauti dėl mūsų pasirošimo, paskleisti, kad šiauliai ruošiasi pulti Vilniaus kraštą. Jų būrius grupuoti Panėvėžyje, kitą grupę didesnę Šiauliuose ir trečią, atsargos dėlei, Marijampolėje. Kalbėtis su ministru pirmininku Galvanausku buvo pavesta man, o padaryti pranešimą viceministriui Papečkui pavesta kap. Klimaičiui.

Visi buvome geros nuotaikos ir kupini vilties, kad žygis turi pasisekti. Smetonos nuomone, Sekto žodžiai, kad prancūzai nepanorės panaudoti prieš sukilėlius savo kariuomenės dalinio, o pasius Petisnė žinioje esamus vokiečių žandarus, yra neabejotinai teisingi, bet dabar tų žandarų netenka bijoti.

Dar nebuvome gavę progos pasimatyti nei su Galvanausku, nei su Papečkui, kai gavome nuo Dziūvės telegramą, kad "balda nupirkti, supakuoti ir pakraunami į vagoną". Kilo naujas klausimas, kaip gauti tuos "balda", kad dėžės su jais nebūtų atidaromos muitinėje.

Pagaliau gavau pasimatyti su Galvanausku. Bet prašė užteiti pas jį, i butą; matyti, nenorėjo, kad mane kas matytų ir įtartų, kad aš su juo tariausi.

Išdėčiau jam, kaip dalykai stovi, ir perdaviau Sekto pageidavimus. Buvo patenkintas, ir labai patenkintas. Pareiškė, kad neabejoja pasisekimu ir jis taip pat mano, kad Petisnė nepaaukškos nė vieno savo kareivio, kad apgintų nuo "sukilėlių" Klaipėdą.

Dėl Sekto pasiūlymų jis turės dar susilaikyti su atsakymu. Turi šį reikalą gerai apsvaistyti, netgi pasitarti su patikimais veikėjais. Dėl ginklų nėra reikalo mums patiems rūpintis ir kalbėtis su muitininkų valdininkais. Tą reikalą paves sutvarkyti p. Papečkui. Dėl lėšų už ginklų neturime rūpintis - jis patsai sumokės iš specialaus slapto ministerių pirmininkui skirto fondo.

Grįžęs iš Papečkio, tarp ko kito, Klimaitis papasakojo, kad Papečkus jam pasakęs, jog Seimo nariams mūsų sumanymas - jokia paslaptis. Beveik visi partijų nariai, kurie įeina į Vyriausybę, palankiai nusiteikę mūsų atžvilgiu. Net Sližys, matyti, gavęs barti iš savo partijos vadovybės, pakeitęs "gnev na milost" ir aiškines jam, Papečkui, kad jis nėra priešas Šiaulių sąjungos žygio ir nieko prieš

neturįs, kad Krašto apsaugos ministerija padėtų šauliams kuo tik išgali, tik jam asmeniškai labai nepatinka Krėvė, kuris daugiau apie save mano, negu turėtų manyti.

Ginklų klausimas bus sutvarkytas mums pageidaujamu būdu, ir kai tik jie bus gauti, busia tuojau perduoti Šiaulių sąjungai.

Neužilgo sugrįžo iš Berlyno Dziūvė. Sužinojome, kad pasakiškai pigiai jam pasisekė nupirkti pusantro tūkstančio vokiškų šautuvų ir po tūkstantį šovinių kiekvienam, penkis lengvuosius kulkosvaidžius ir po penkis tūkstančius šovinių kiekvienam. Jo nuomone, tai buvo, kad mes nesame jų pirke iš privataus pirklio, bet iš tikrųjų gavome dovaną iš Reicho vyriausybės, tik tokiu būdu užmaskuota.

Nepamenu, kaip ilgai galvojo Galvanauskas dėl Sekto pasiūlymo, tik pagaliau pranešė, kad, jo nuomone, reikia su Reicho vyriausybe apsvaistyti susitarimo galimybes, tik tuo reikalu turėtų Lietuvon atvykti jos įgaliotiniai ir deryboms surastum saugią vietą, kad to nepastebėtų Antantės šnipai. Mes mažai turime tinkamų žmonių, ir jų išvykimas į Vokietiją tuojau atkreiptų tų šnipų dėmesį.

Grįžęs į Šiaulių sąjungos patalpas, pasikviečiau p. Jurevičių ir prašiau, kad nuvyktų į Berlyną ir asmeniškai Sektui praneštų mūsų vyriausybės nusistatymą derėtis visais p. Sekto iškeltais klausimais ir paaiškintu, kodėl vyriausybė nori, kad derybos-vyktų Lietuvoje, bet ne Vokietijoje, kaip buvo pasiūlyta (Karaliaučiuje).

Ponas Jurevičius pažadėjo viską atlikti ir išvažiavo.

Paskutiniame mūsų posėdyje buvo nusistatyta: 1) visus reikalus diplomatinio pobūdžio, kurių reikalus gali veikiau paaiškinti, o taipogi santykiuoti su vyriausybe pavesti man; 2) karinio žygio paruošimą pavesti Klimaičiui ir karininkams, kurie pasižadėjo dalyvauti kaip savanoriai. Savanoriai kareiviai neturi su savim turėti jokių dokumentų, kad nelaimė atsitikus ar jei kuris patektų į priešų rankas, negalima būtų nustatyti jų kilme, o nelaimen patektų turi tvirtinti, kad yra iš Klaipėdos krašto kile; savanoriai karininkai, be to, turi pakeisti pavardes irgi tais pačiais sumetimais; 3) paskubėti, kad galima būtų pradėti žygi Kūčios vakarą. Sukilėliai turi pasiekti Klaipėdos kraštą ne kelias, bet per laukus, kad jau ten pačiam krašto viduryje pasireikštų kaip vietiniai sukilėliai prieš okupantus.

Greitu laiku buvo gauti ginklai, kuriais pakeitė senus.

Tolimesnėje eigoje aš į žygio paruošimą nesikišau. Tik vieną kartą teko dar dalyvauti sprendžiamuose veiksmuose.

(Bus daugiau)



Pievoje.

V. Kelero nuotr.

O. V. Milašius

TILTAS

Mieguistam ore krinta mirę lapai.
Pasiziūrėk, širdie: ruduo ištiko tavo mielő salą -
Kaip ji nubalo!
Kokia rami, našlaitė širdžėlė!
O saloje vis gaudžia švento Liudviko varpai
Už laivininkės fukciją negyva.

Nukorę galvas, baigia maudytis du klusnūs, snūdūs ir seni
arkliai.

Iš tolo juodas, didelis šuo loja atkakliai.

Vien aš ir mano kūdikis ant tilto:

Nublukusi suknelė, blyškūs skruostai ir silpni pečiai.

Tarp rankų - puokštė.

O mano vaikel! Tie ateinantys laikai!

Ir jiems! Ir mums!

Tie ateinantys laikai!

Vertė: Antanas Vaičiulaitis

Jau išėjo iš spaudos antrasis Prano Skardžiaus Rinktinių Raštų tomas. Buvo labai svarbu mokslininkams vėl gauti Skardžiaus žodžių darybą, kuri buvo atspausdinta pirmajame tome (1997). Bet gal

Antrasis Pr. Skardžiaus Rinktinių Raštų tomas

ne vienas sutiktų, kad šis, antrasis tomas dar svarbesnis.

Čia atspausdinami Bendrinės kalbos dalykai, tai yra studijos, paskelbtos maždaug pusimčio metų bėgyje (nuo 1927-ųjų iki 1975-ųjų metų), ir daugeliu atvejų labai sunkiai prieinamos. Tarp jų yra "Ankstesnė ir dabartinė lietuvių kalbos vartoseną" (1971).

Be darbų apie įvairius kalbos dalykus, šiame tome taip pat spausdinami Skardžiaus straipsniai, skirti tokiems įvairiems lie-

tuvių kalbininkams kaip Kazimieras Būga, Petras Jonikas ir kiti. Darbai spausdinami chronologine tvarka, išskyrus 1971 metais parašytą biografinį straipsnį "Mano gyvata ir darbai", kuris skelbiamas

tomo pradžioje. Vienas darbas iki šiol, rodos, niekur nebuvo paskelbtas ("Kai kurie žodžių darybos ir žodyno dalykai").

Trečiasis tomas turėtų išeiti iš spaudos po Naujųjų Metų.

Pranas Skardžius,
Rinktinių Raštai.
2. Bendrinės kalbos
dalykai.

Parengė Albertas Rosinas.
Mokslo ir enciklopedijų
leidvybos institutas.
Vilnius 1996.

Poetinio vaizdo paieškos rudenuose Druskininkuose

Arnas Ališauskas

"Lietuvos senos nebėr, Lietuva - jau Pė Dė Er". Šios eilutės - ne atsitiktinė bravūra žinomo istorinio eilėrašio tema, o vienas Jurgio Kunčino perliukas, ir įvardijusių lokalinę poetinio Druskininkų rudens dviasį, ir laimėjusių prizą naktiniuose skaitymuose "Genijaus veidas".

Šio rudens diskusijos tema buvo "Vaizdas poezijoje. Poetinės vaizduotės ypatumai ir pokyčiai šiuolaikiniuose tekstuose". Tiksliau - turėjo būti, kadangi pagrindinė kalbėtojų dalis diskutavo apie būdus, kuriais galima tuos tekstus fiksuoti, reflektuoti, tiesiog kurti ir t. t.

Žodžiu, didžioji diskutuojančiųjų dalis aptarė ne tekstų, o kontekstų problemas. Kornelijus Platelis siūlė paieškoti tekstuose visuomeninio gyvenimo kaitos atspindžių, kildinant poetinius vaizdus iš visko imtinai: nuo masinės produkcijos iki pačios autentiškosios saviraiškos. Laikantis šios nuostatos, anot pranešėjo, mąstymo apie pirmąją antrinę literatūrinę tikrovę pagrindas ne toks jau tvirtas. Galima statistikos metodais įrodyti poetinio vaizdo ir gyvenimiškosios tikrovės ryšį, o vaizduotės reikšmę - pripildyti tekstu ontologines prasmes.

Sigitas Geda teigė poetinių įvaizdžių madą keičiantis kas porą dešimtmečių. Ir kiekviena jų turi savo atpažinimo ženklus, kylančius iš etinių nuostatų. Šitaip jau K. Donelaičio poetinė

vaizdinija galima suprojektuoti ir asmeninę patirtį ir ganytojišką laikyseną. O apskritai, anot pranešėjo, yra vaizdo motyvacija, ir viskas. Čia bėda slypi netgi žodžio "vaizdas" vartojime: šis žodis neatitinka to, ką rusai vadina "obraz". Vytauto Bložės mintis buvo ta, kad poetinis vaizdavimas su plastiškuoju vaizdo suvokimu turi labai daug bendra: pirmasis dažnai yra puikiai kuriamas, naudojant pauzės, nutylėjimo figūras.

Buvo paliesta ir poeto visuomeninė laikysena, bandant suvokti, ar "pamišėlis" laikytinas gėdingu epitetu, ar tai pakankamai gyvenimiškas ir ne toks jau kaltas apibūdinimas. Juk gerai žinomas posakis: "Būtų geras poetas, tačiau pernelyg protingas". Elementarią išėitį pasiūlė kultūrologas Bronys Savukynas: prisiminti antikoje vartotas aiškiausias, šventojo pamišimo kategorijas, o šandien poetams taikomą pamišėlio statusą atriboti nuo psichiatrijos.

Laurynas Katkus, Mindaugas Kvietkauskas siūlė panagrinėti poezijos sąsajas su kinu, televizija ir paieškoti masinės kultūros ryšio su modernistine poezija. Diskusijai tęsiantis buvo aptariami įvairiausi teksto santykio su vaizdu variantai. Žodžiu, apie teksto darymo variantus prikalbėta daug ir įvairiai, tačiau apie pastarojo meto vaizdinijos ypatumus, jų kaitą, palyginti su ankstesniais metais ir dešimt-

Septyneri Jeruzalės vartai

Praėjus keturiems dešimtmečiams po pirmųjų didžiųjų vokalinų kompozicijų, Krzysztofas Pendereckis vėl susidomi Dovydo psalmėmis. Tai paskatino padaryti prieš trejus metus iškilinėms "3000 metų Jeruzalei - Dovydo miestui" jam užsakyta kompozicija. Vienas iš užsakymo iniciatorių buvo Teddy Kolek, tuometinis Jeruzalės meras. Ši oratorija panaši kompozicija (pirmoji po parašyto prieš dešimt metų "Lenkiškojo Requiemo") buvo atlikta sausio 9 d. vykusiam baigiamajame religinės muzikos festivalio "Liturgica" koncerte.

Festivalis, inicijuojamas Jeruzalės simfoninio orkestro ir Izraelio

mečiais, turbūt parašys studentai kūriniuose ir diplominiuose darbuose. Gal ir teisus buvo poetas Henrikas Čigriejus, siūlydamas visiems pasileisti rudėjančiais Druskininkų parkais ir paieškoti poetinių vaizdų ant Nemuno kranto.

Dar viena šios diskusijos dalimi, tiesa, jau kitokia forma, galima būtų taikyti piešančių poetų ir rašančių dailininkų poezijos skaitymus Druskininkuose. Mažosiose galerijose, savo tapybos, grafikos, skulptūros, koliažų ir kitokių darbų fone. Vietoj komentarų - dalyviai: Vytautas Šerys, Jurgis Kunčinas, Jolanta Sereikaitė, Ričardas Šileika, Arvydas Šaltenis, Tomas Mickonis, Audrius Zikaras, Leonardas Gutauskas, kurio puikios poezijos paskaitė Alvydas Šlepikas. Tai - vienas šilčiausių ir labiausiai vykusių šio PDR vakarų, ypač turint omenyje bandymą susieti dailę ir poeziją.

Kiekvienam kūrėjui - savi prioritetai. Dailininkas Vytautas Šerys, paklaustas, ar negalvoja apie savo poezijos knygą, gražiai atsakė, kad sunkus darbas sutvarkyti tekstus: "akmuo kalt lengviau".

Trumpai apie kitus dalykus. Jaunųjų vakaras: devyniolika skaičiųsių, dainavusiųjų, pliusiųjų į mikrofoną ir t. t. Komisija geriausių pripažino Gintarą Bleizgį.

Naujų knygų, per praėjusius metus išleistų "Vagoje", Rašytojų sąjungos, "Baltų lankų" leidyklose pristatymas. Išleisti autoriai - Czesławas Miłoszas, Sigitas Geda, Darius Šimonis, Neringa Abrutytė, Antanas Gaillius,

Krzysztofo Pendereckio kūrinio premjera 3000-osioms Jeruzalės miesto metinėms

lio radijo, vyko aštuonioliką kartą, ji sudarė 16 koncertų. Tai buvo paskutinis 1996 m. švestų 3000-ųjų Jeruzalės miesto metinių renginys.

K. Pendereckio kūrinį atliko Vokietijos ir Izraelio kolektyvai: Bavarijos radijo, Vidurio Vokietijos radijo, Muncheno, Štutgarto chorai, Bavarijos radijo ir Jeruzalės simfoninis orkestras. Solistų būrys taip pat buvo tarptautinis: Sylvia Greenberg ir Mariana Nicolesco (sopranai), Jadwiga Rappe (altas), Jevgenijus Šapovalovas (tenoras), Reinhardas Hagenas (bosas) ir Borisas Carmeli (skaitovas). Dirigavo Lórinas Maazelis. Koncertas prasidėjo F. Schuberto Mišiomis G-

Edmondas Kelmickas, Gintaras Grajauskas, Vidmantas Elmiškis... Anoniminio eilėrašio konkursas: pirmoji vieta - Artūriui Valioniui, antroji - Kornelijui Plateliui, trečioji - Irenai Bitinai. Naktinių tekstų skaitymų "Genijaus veidas" laureatai - Jurgis Kunčinas bei Gerard Bertran iš Meksikos. Saldžiausio prizo (medaus puodynės, pažadėtos Liudviko Jakimavičiaus) laimėtoja - Daiva Čepauskaitė.

Pagrindinis baigiamąjo vakaro akordas - Jotvingių premijos laureato įvardijimas buvo palankus Antanui A. Jonynui. Metų pradžioje pasirodęs jo meilės lyrikos rinkinys "Krioklys po ledu" buvo pripažintas geriausiu metų kūriniu. Kornelijus Platelis juokavo, kad Jotvingių premijos

Naujausias "Nemunas"

Violeta Šoblinkaitė

Spaudos kioskuose pasirodė vasaros pabaigos ir rudens pradžios "Nemuno" numeris.

Jame - šviežutėliai Stasės Lyguitės bei Rimanto Žuko eilėraščiai, Tomo Arūno Rudoko, Eugenijaus Ignatavičiaus ir Gintaro Beresnevičiaus proza.

Skaitytojų ir gerbėjų dėmesiui tikrai prikaustys poeto Roberto Keturakio išpažintis. Grakšti, kartais lyriška, o kartais skaudi jo plunksna atsako į "10 klausimų rašytojams".

Žurnale atsirado dar viena įdomi rubrika - "Likimai ir palikimai". Šįkart ji glaudžia keletą štrichų, skirtų režisieriaus Vyta-

dur D 167, dirigavo Michailas Glaseris.

"Septyneri Jeruzalės vartai" ("Seven Gates of Jerusalem") - septynių dalių kūrinys. Dalys sukurtos remiantis epizodais iš psalmių ir Pranašų knygų (Ješajo, Ezekielio, Jeremijo ir Danielio). Tekstai tarpusavyje nesulieja, visa istorija menuose, kita vertus, jie labai koncentruoti, verčiantys pamąstyti, neatrodo vienpusiškai ar dogmatiškai. I ir VII kūrinių dalys - didingas Dievo garbinimas. Trumpiau, ilgesingiau jis garbinamas V dalyje. Jeruzalė skatinama prisiminti II, IV dalyse. II dalis "De profundis" (a cappella) - atkaklus maldavimas.

Septyneri miesto, kurį karaliai Dovydas apie 1000 m. pr. Kr. užkariavo ir padarė suvienytą Judėjos ir Izraelio žemių sostinę, vartai turi simbolinę prasmę. Jie reiškia apsisąjimą nuo išorinių nelaimių ir, priešingai, atvirumą visiems atvykstantiesiems. Pirmiausiai vartai turi būti atviri ateinančiam Mesijui - išganymas, kaip ir Ezekielio prisiėlimo vizija (ji vienintelė kūrinyje skaitoma hebrajiškai, kitas tekstas giedamas lotyniškai), čia yra neabejotinai svarbiausi.

Kadangi tekstų turinys koncentruotas dvasinių ir emocinių prasmių, muzika tampa itin paveiki, kelia įvairių asociacijų. Kartais sąmoningai paprastomis priemonėmis sukuriami įspūdingi momentai.

Kūrinio išorės ir vidaus architektūra, mintis ir muzikos susipynimas, spalvų kaita, išraiškingumas sudaro ryškų, įtampų kupiną kontrastą. Pro ausis nepraslysta K. Pendereckio "kalbinės priemonės", motyvai ir ritmas, tam tikri chromatiniai epizodai bei linijos, būdingos paskutinių metų instrumentiniams kūriniams. Pasitaiko duslių "slaviškų" chorų sąskambių ar trumpų harmóninių perėjimų - visa tai būdinga ankstesniams kompozitoriaus kūriniams.

Tokia turtinga muzika visiškai patenkino publikos lūkesčius - ji buvo sužavėta.

7MD

skyrimo tvarka (kandidatų premijai gauti turi patvirtinti kiti anksčiau šį apdovanojimą gavusieji) primena masonų ložės slaptus žaidimus. Antano A. Jonyno lyra pagerbta neatsitiktinai ir ne pirmą kartą - prieš keiserius metus jo rinktinė "Nakties traukinys" buvo apdovanota Rašytojų sąjungos premija.

Prieš pat baigiamąjį vakarą priekavos puodelio būsimasis laureatas kalbėjo, kad jo kartai debituojant buvo nuo ko atsispirti: ką tik buvo pasirodžiusios Tomo Venclovos, Jono Juškaičio knygos, dvidešimtojo amžiaus Vakarų poezijos antologija. Ką gi, startas pateisina šiandienį etapą. Ranka nekyla rašyti "finišą".

Tiek žinių iš šimto metų "pedeoro". Visa kita - ne spaudai.

to Žalakevičiaus atminimui. Apie šią iškilų asmenybę mintimis dalijasi aktorius Algimantas Masiulis bei kino kritikė Gražina Arlickaitė. Spausdinamos taip pat scenarijaus "Elzė" ištraukos. Tai paskutinis Vytauto Žalakevičiaus rašytas scenarijus. Jo pagrindas - vokiečių prozininko Ernsto Vicherto (1831-1920) apysaka "Šaktarpis".

O štai Marija Macijauskienė primena visiems Balį Auginą - išėivi poetą, kitąsyk bendrą poetą, kitąsyk bendradarbiavusį Kauno radijo studijoje, švenčiantį aštuoniasdešimtmetį. Publikuojamas žiupsnelis jo poezijos.

Fotogalerijoje - vėl patys jauniausieji. Rašytojas Alis Balbierius (nukelta į 6 psl.)



MENO NAUJIENOS

- **Lietuvio pianistas Gabrielius Alekna**, studijuojantis garsiojoje New Yorko "Juilliard School", laimėjo šios mokyklos konkursą atlikti fortepijoninį koncertą su simfoniniu orkestru. "Juilliard Theater" salėje G. Alekna su mokyklos orkestru, diriguojamu O. W. Muellerio, skambino W. A. Mozarto Koncertą C-dur, KV 503.

- **Prof. B. Simonaitis-Lėvadzė**, vadovaujantis Limos (Peru) Konservatorijoje Styginių instrumentų Katedrai, spalio pabaigoje lankėsi Klaipėdoje. Kartu su savo studentais bei vietiniu, prieš metus išėjusiu į pensiją, džiazo pianistu doc. Algū Didžiuliu gausiai susirinkusiai publikai jis pristatė koncertinę programą "Urvų muzika piramidžių šešėliuose". Tai originali funk ir regis stilių sintezė, praturtinta koloratūrinio soprano intarpų (solistė Lina Beker).

- **Rusijos prezidentas B. Jelcin** pasirašė du su teatru susijusius įsakus. Ketvirtąjį laipsnio ordinu "Už nuopelnus tėvynei" jis apdovanojo Maskvos akademinio satyros teatro artistą Georgijų Mengletą. Įsakų "Apie I. Smoktunovskio atminimo įamžinimą" Rusijos vadovas ipareigojo šalies vyriausybę įsteigti garsiojo aktorius stipendiją, kuri bus skiriama Maskvos akademinio dailės teatro V. Nemirovičiaus-Dančenkos mokyklos-studijos studentams.

- **Sarajeve įvyko** labdaringas Bostono simfoninio orkestro smuikininko Marko Ludwigo koncertas. Juo siekta atkreipti dėmesį į vietinės muzikos akademijos būklę. Prieš pastarąjį, Jugoslavijos, karą ji buvo laikoma viena svarbiausių šalies kultūros institucijų. Tačiau pastatas nukentėjo nuo bombardavimų ir šaudymų. F. Schuberto ir L. van Beethoveno kūrinius kartu su amerikiečių grojo gruzinų pianistė Svetlana Caidzė, baltarusių violončelininkas Jevgenijus Ksaverajevs, sarajevietis smuikininkas Farukas Sijaricius bei trys vietinės muzikos mokyklos mokiniai. M. Ludwigas atgabeno akademijai ir tris smuikus bei kitų reikiamų instrumentų.

- **Bazelėje, Šveicarijoje**, viena didžiausių pasaulyje privačių dailės kolekcijų persikelia į nuolatinį pastatą. Ernstas Beyeleris, kažkada pradėjęs nuo V. Kandinskio paveikslų (4,5 tūkst. JAV dolerių) išsipirkimo dalimis, dabar laikomas vienu sėkmingiausių besiverčiančių modernaus meno kolekcionierių. Naujasis muziejus kolekcionieriui kainavo 31,4 mln. JAV dolerių. Pastatą įrengta 2,7 tūkst. kvadratinėmis metrų ekspozicijų erdvių. Visuomenei tapo prieinama gausybė žymių šio ir praėjusio šimtmečių dailininkų kūrinių: P. Picasso, V. Kandinskio, C. Monet, P. Klee, H. Matisse, A. Giacometti, J. Dubuffet, P. Cezanne, E. Degas, V. van Gogh, M. Tobey, J. Pollacko, R. Lichtensteino, B. Newmano, A. Warholo, R. Rauschenbergo, J. Johnso etc.

- **"Christie" aukcione Londonė** sumokėta rekordinė suma už fortepijoną - Viktorijos laikų instrumentas nupirktas už 716,5 tūkst. svarų sterlingų. Tai maždaug 4,5 mln. litų - tokia suma pažadėjo telefonu aukcione dalyvavęs Massachusetts Sterlingo ir Francine Clarkų meno institutas. Fortepijonas bus naudojamas viešiesiems koncertams.

Šaitytojai rašo "Darbininkui"



Aurelija M. Balašaitienė

Reikia persiorientuoti ir prisitaikyti

Ne paslaptis, kad dabartinis "Darbininko" redaktorius yra atvykęs iš Lietuvos, nes užsienio lietuvių spaudai jau stinga patyrusių redaktorių, tai tenka juos atsikviesti iš Lietuvos. Pastebima, kad laikraščio turinys ir techniniai apipavidalinimas yra tikrai geri, tačiau yra svarbu ir tai, kad jame skelbiama informacija būtų suprantama ir prieinama tiems, kurie šitame krašte gyvena daugelį dešimtmečių, yra čia gimę ir sukūrę šeimas. Štai skaitau labai naudingą straipsnį "Darbininko" spalio 24 dienos laidoje apie "Storą vaiką". Jaunoms motinoms tas straipsnis būtų tikrai labai naudingas, jei vaiko ūgis nebūtų matuojamas centimetrais ir metais, o svaris - kilogramais. Amerikoje nuo pat kūdikio gimimo momento visas yra apskaičiuojama svarais ir uncijomis, nuo vaiko svorio iki jo maitinimo formulės kiekio. Taigi tokia informacija jaunoms motinoms yra nenaudinga.

Taip pat skelbime rašoma apie "pusmetinį sušukavimą", bet tokio nėra, yra tik "ilgalaikis sušukavimas", nes šukuosenos "amžius" priklauso nuo pačių plaukų, jų ilgio ir priežiūros.

Toji pastaba nėra pikta kritika, tik nuoširdus pageidavimas užbėgti už akių klaidoms, kurios neprisideda prie "Darbininko" vertės ir naudingumo. Reikia sutikti su tuo, kad gyvename krašte, kuriame nėra nei kilometrų, nei centimetrų, nei litrų, nei kilogramų, tik uncijos, mylios ir galionai.

Redakatoriaus pastaba. Dėkojant p. Balašaitienei už beveik tikslių komentarus, derėtų pridėti, jog perimti šio krašto vietinė sistema čia gyvenantiems yra neišvengiama, tačiau skelbiant tekstus, parašytus anapus Atlanto, kur naudojami skirtingi matavimo vienetai ar kitokie terminai, keisti jų anaipol nereikėtų. Amerikonizuoti viską urmu - toks šūkis neturėtų galioti bent jau mažųjų tautų atstovams. Beje, net ir labiau išsilavinusiems amerikiečiams nekyla bėdų, susidūrus su metru, litru ar kilogramu. Kritiniu atveju galima žvilgtelti į specialią lentelę.

Baltijos Asamblėja: A. Riutelis ragina bendradarbiauti saugumo srityje

Baltijos Asamblėjos vicepirmininkas Arnoldas Riutelis mano, kad Lietuva, Latvija ir Estija turėtų aktyviau bendradarbiauti saugumo srityje bei apgalestauja, jog šioje srityje yra panaši padėtis, kokia buvo ir tarpukariu. Tai jis pareiškė Vilniuje, Baltijos Asamblėjos vienuoliktojoje sesijoje.

"Tai, kad pagrindinį dėmesį Baltijos valstybės skyrė bendradarbiavimui socialinėje, ekonominėje, kultūrinėje ir politinėje srityse, nekompensuoja dėmesio saugumui trūkumo", - teigė Estijos delegacijos vadovas. Jis ragino visus atminti mūsų šalių geo-

politinę padėtį, nes, "kaip ir tikėtasi, mūsų saugumo garantijų pasirinkimą lydi Rusijos siūlymai vienašališkai garantuoti saugumą". Toks siūlymas, anot A. Riutelio, būtų priimtinas, jei šio valstybės atitrauktų savo kariuomenę nuo Baltijos šalių sienų į Rusijos gilumą, atšauktų į tėvynę Baltijos šalyse likusius, bet pilietybės neturinčius jaunus sovietinės armijos pensininkus bei imtųsi spręsti sienų klausimus. "Jeigu mums siūlomos tik popierinės garantijos, tai gali nubusti atsiminimai apie panašių paktų siūlymą prieš karą", - teigė A. Riutelis.

ELTA



VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ
- Pagalba Lietuvai - Gift of Hope
- Skambučiai į Lietuvą - 62 c/minutę
- Pinigų pervedimas į Lietuvą
- Didžiausia lietuviška parduotuvė "DOVANA"

DECEMBER PICK-UP SCHEDULE

Brockton, MA	Dec. 4	3-5 PM
Lowell, MA	Dec. 5	12-1 PM
Lawrence, MA	Dec. 5	2-3 PM
Nashua, NH	Dec. 5	4-5 PM
Waterbury, CT	Dec. 6	10-11:30 AM
Hartford, CT	Dec. 6	1-2:30
Norwood, MA	Dec. 8	5:30-6:30 PM
Putnam, CT	Dec. 9	1-2 PM
Providence, RI	Dec. 9	4-6 PM
Centerville, MA	Dec. 10	3-5 PM
Binghamton, NY	Dec. 12	11-12 AM
Scranton, PA	Dec. 12	1-2 PM
Frackville, PA	Dec. 12	5-6 PM
Philadelphia, PA	Dec. 13	9:30-11 AM
Brooklyn, NY	Dec. 13	1-4 PM
Bridgeport, CT	Dec. 13	7-8 PM
Worcester, MA	Dec. 20	11AM-2 PM



"Vilnelės vingis".

A. Sutkaus nuotr.

Tautos Fondo taryba paremti Lietuvai paskyrė \$81,200

1997 m. spalio 25 d. Tautos Fondo patalpose Brooklyn, NY, posėdžiavo Tautos Fondo taryba.

Tarybos pirmininkas J. Vilgalys, valdybos pirmininkas A. Vedeckas ir Finansų komisijos pirmininkas A. Sabalis padarė pranešimus Tautos Fondui aktualiais klausimais. Veiklos ir informacijos komisijos pirmininkas J. Valaitis ir narys J. Nasvytis papasakojo apie savo viešnages vasaros metu Lietuvoje ir pasidalino mintimis apie Tautos Fondo ateities uždavinius. R. Razgaitienė pranešė apie "Gyvosios istorijos" filmavimo eigą. Jau sukaupta daugiau kaip 600 valandų nufilmuotų pasikalbėjimų su partizanais, tremtiniais ir politiniais kaliniais. Pagrindiniai Lietuvos archyvai labai domisi šiuo rinkiniu. Svarstyta, kur geriausia šį istorinį turtą laikyti.

Vienas iš pagrindinių Tautos Fondo tarybos posėdžių uždavinių - paramos paskirstymas. Paramos skirstymo komisijos pirmininkas E. Remeza pristatė gautus prašymus. Nutarta paskirti stipendijas - \$12,100 sumą 53 studentams, studijuojantiems Lietuvos (ir tik išimtinai - už-

sienio) universitetuose. Didelė dauguma stipendijas gavusiųjų yra kilę iš tremtinių, partizanų ar politinių kalinių šeimų. Bendrai paramai - mokykloms, laikrašiams, spaudai, organizacijoms ir demokratiškam lavinimui paskirta \$38,050. Lietuvių ugdymui Lietuvos paribių ir užribių mokykloms paskirta \$31,050. Vilniaus rajone paremta - 10 vidurinių, 3 pagrindinės ir 12 pradinė mokyklų, 16 vaikų darželių ir 6 mišrių mokyklų lietuviškos klasės. Ignalinos, Širvintų, Švenčionių, Trakų ir Zarasų rajonuose paremta 13 mokyklų. 50 Rytų Lietuvos mokytojų paskirta asmeninė parama. Už Lietuvos Respublikos ribų paremta 21 mokykla bei įvairūs mokytojų prašymai. 50 mokytojų, mokančių lietuvių kalbos už Lietuvos Respublikos ribų, gaus asmeninę pašalpą. Iš viso paramai išleista \$81,200.

Posėdį vedė TF tarybos pirmininkas J. Vilgalys.

Paremdami lietuvišką spaudą,
Jūs remiate lietuvių
Amerikoje.

Naujausias "Nemunas"

(atkelta iš 5 psl.)

pristato Arūno Valiaugos, Erlando Nickaus, Ramūnės Pipagaitės, Dainiaus Labučio, Tomo Lopatos, Gedimino Svitojaus, Aurelijos Čepulskaitės, Gintaro Zalecko "atradimus ir pasikartojimus".

Publicistikos puslapiuose "Nemuno" darbuotojų pašnekesys su filosofais Viliumi Leonavičiumi, Edvardu Čiulde bei Leonardu Lapašinsku. Tai bandymas aiškintis, iš kur mūsų laikais atsirado dvasingumo deficitas bei prasto skonio perteklius. Melomanams Ramūnas Zilnys pristato grupę "The Cars", o "Raibulių" skaitytojų laukia

įdomybės apie populiarią rašytoją Irvina Velšą, etiopų paminklus Romoje bei siaubo filmų monstrus.

Numeris, kaip visada, gausiai iliustruotas. Jį apipavidalinant talkino dailininkai Algė Varnaitė, Edmundas Saladžius, Rytis Kuševičius, Gintaras Kušlys.

KODA SERVICE

- filmuoja Lietuvą pagal užsakymą. Greitas pataravimas įamžinant gimtinę, gimines ir draugus. Video juosteles atsiunčiame į namus. Tel. informacijai ir užsakymui: 773-330-0794

AMERICAN TRAVEL SERVICE

Patikimiausia ir ilgiausiai veikianti lietuvių kelionių agentūra Amerikoje.

Parūpiname bilietus į Lietuvą patogiausiais maršrutais ir pigiausiom kainom. Sutvarkome Jūsų atostogas į visas pasaulio šalis bei užsakome pačias įdomiausias keliones laivais.

Royal Caribbean 7 naktų kelionė laivu golfininkams balandžio 26 - gegužės 3, 1998

Princess Cruises Love Boat 12 dienų kelionė į Aliaską birželio 11 - 22, 1998

Užsiregistruojant iki lapkričio 15 d. duodame specialią nuolaidą

AMERICAN TRAVEL SERVICE
9439 S. Kedzie Ave. Evergreen Park, IL 60805-2325
Tel. 708-422-3000 arba 1-800-422-3190
FAX 708-422-3163



Š. m. gruodžio 6 d. Aušros Vartų parapijos salėje Manhattan (Varick ir Broome gatvių susikirtime prie Holland tunelio) veiks paroda "Šiuolaikinė Lietuvos architektūra". Ši paroda grįžta iš Lietuvių meno ir mokslo simpoziumo Chicagoje į Lietuvą. Parodos atidaryme (5 valandą po pietų) dalyvaus ją lydintys žymūs architektai iš Lietuvos. Kviečiame apsilankyti.

UNIONTOURS

kviečia

PRALEISTI ŠVENTES VILNIUJE

Į kainą įeina visas: skrydis su Finnair į Vilnių ir atgal; viešbutis (pasirinktinai: Karolina, Lietuva arba Stikliai), pusryčiai, mokesčiai.

Kalėdų šventės:

1997 gruodžio 21 d. - 29 d. - 8 naktys/9 dienos.
Kalėdų šventės ir Naujųjų Metų sutikimas:
1997 gruodžio 21 iki 1998 sausio 5 d.
15 naktų/16 dienų.

Kainos prasideda nuo 799 dol. asmeniui (du viename kambaryje). Pavieniams kambariai brangesni. Išskridimo mokesčiai neįeina į kainą.

Skambinkite ir prašykite: ERIC, tel. 212 683-9500 arba 800 451-9511.

FAX: 212 683 9511

E-mail: travel@uniontours.com

Internet: http://www.uniontours.com

UNIONTOURS

245 Fifth Ave,
New York, NY 10016

NY - VILNIUS - NY

\$444 plus mokesčiai



Vytis Travel

40-24 235 St.
Douglaston, NY 11363
Tel.: 718-423-6161
800-77-VYTIS

Internet http://www.travelfile.com/get/vtours.html
E-Mail: VYT TOURS EARTHLINK.NET

KALĖDINIUS

siuntinius patogiausiu siųsti per ATLANTIC EXPRESS Corp., nes siuntiniai yra pristatomi LAIKU ir tiesiai į namus. SKUBĖKITE išsiųsti šiomis dienomis:

Putnam, CT	11/4*; 12/2 (1-2 PM)
Newark, NJ	11/6*; 11/20; 12/4; 12/18 (11-12 noon)
Philadelphia, PA	11/7*; 11/21; 12/5; 12/19 (11/12noon)
Brooklyn, NY	11/8*; 11/22; 12/6; 12/20 (12-1 PM)
Whiting, NJ	11/10; 12/8 (1-2 PM)
New Britain, CT	11/11; 11/25; 12/9; 12/23 (11-12 noon)
New Haven, CT	11/11; 11/25; 12/9; 12/23 (2-3 PM)
Waterbury, CT	11/11; 11/25; 12/9; 12/23 (4-5 PM)
Kearny, NJ	11/13; 11/27; 12/11; 12/25 (11-12 noon)
Paterson, NJ	11/13; 11/27; 12/11; 12/25 (1-2 PM)
Baltimore, MD	11/21; 12/19 (4-5 PM)
Rochester, NY	11/6*; 12/4

(Datos pažymėtos * KALĖDINIS SIUNTAS LAIVU)

PERSIUNČIAME: SIUNTINIUS, TALPINTUVUS, AUTOMOBILIUS, BALDUS, KOMERCINES IR LABDAROS SIUNTAS LAIVU IR LĖKTUVU Į BALTIJOS ŠALIS, RUSIJĄ, GUDIJĄ, UKRAINĄ, LENKIJĄ IR KARALIAUČIAUS SRITĮ. PINIGINIAI PERVEDIMAI. PIGŲ TELEFONINIAI SKAMBUČIAI Į LIETUVĄ, KROVINIŲ PERVEŽIMAS IR SANDELIAVIMAS AMERIKOJE.

Mūsų atstovai: New York 914-258-5133

Brooklyn 718-348-4709

Boston 617-864-6914

Rochester, NY 716-223-2617

Pittsburgh 412-381-6281

Cleveland, OH 216-481-0011

Florida 813-367-5663

Lemont, IL 630-257-6822

Chicago 773-434-9330

ATLANTIC
Express Corp.

1-800-775-7363

ATLANTA IMPORT-EXPORT, INC. (SIUNTINIŲ IR TRANSPORTAVIMO SKYRIUS)

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$444 r.t.

One way to Vilnius \$350



FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

Established in 1958

84-sis Lietuvos Vyčių seimas

84-sis Lietuvos Vyčių seimas: "Tikėjimas - Šeima - Kilmė - Mūsų Stiprybė"

84-sis Lietuvos Vyčių seimas, š. m. rugpjūčio 7-10 d. vykęs Ho-liday Inn viešbutyje Dayton, Ohio, prasidėjo šūkiu "Tikėjimas - Šeima - Kilmė - Mūsų Stiprybė" dvasioje.

Seima globojo Dayton 96-ji kuopa. Suvažiavimas pradėtas ketvirtadienį šv. Mišiomis šv. Kryžiaus bažnyčioje, kurias koncertavo Lietuvos Vyčių centro valdybos dvasios vadas kun. Juozas Anderlonis, kun. Albin Janūnas ir kun. Anthony Markus.

Pirmas seimo posėdis

Po Mišių oficialus atidarymas vyko viešbučio salėje. Įnešus vėliavas, sekė Centro valdyba ir komitetų pirmininkai. Centro valdybos pirmininkė Evelyn Oželienė atidarė seimą ir pakvietė kun. Juozą Anderlonį sukalbėti maldą. Sugiedoti JAV, Lietuvos ir Vyčių himnai. Dalyvius sveikino 96-os kuopos pirmininkas Robert Pant ir šio seimo rengimo komiteto pirmininkas Jim Geiger.

Prezidiumą sudarė pirmininkė Evelyn Oželienė, John Mickunas ir Edward Barkowski. Sekretoriavo Barbara Schmidt ir Ann Marie Kassel. Tvarkdariai išrinkti atstovauti visas penkias apygardas: Steve Soha, John Sakal, Richard Niedvares, Larry Svelnis ir Brian Johnson.

Rezoliucijų komisiją sudarė Robert A. Martin, Jr., Theresa Strolia, Bertha Stokus ir Mary Kincius.

Sveikinių komisiją sudarė: Isabel Peterson, Jean Mahalik, Helen Karpovich, Lee Moore ir Šophie Sakalys. Seimo eigos parlamentarinės eigos patarėjas - Peter Paul Zansitis.

C. V. pirmininkė Evelyn Oželienė atliko išsamų praėjusių metų organizacijos veiklos pranešimą.

Išdininkas John Baltrus išsamiai apibūdino organizacijos išdardėjimą ir pasiūlė biudžetą 1997-1998 veiklos metams, kuris buvo delegatų priimtas.

Posėdis baigtas maldą, kurią sukalbėjo kun. Juozas Anderlonis.

Vakare vyko susipažinimo vakaras Lietuvos klubų. Vyko įvairūs kazino žaidimai. Visas pelnas buvo paskirtas šv. Kazimiero gildijai, stipendijos komisijai, "Pagalba Lietuvai" ir Lietuvos Vyčių fondui.

Antroji suvažiavimo diena

Penktadienį, rugpjūčio 8 d., šv. Mišias viešbutyje už Lietuvos žmones aukojė kun. Juozas

Anderlonis ir kun. Janūnas.

Po Mišių posėdį malda pradėjo kun. Juozas Anderlonis. Buvo prisiminti ir pagerbti neseniai atsiskyrę iš šio pasaulio buvę Lietuvos reikalų komiteto pirmininkas a. a. Vincas Boris ir buvęs C.V. išdininkas a. a. Alphonse Trainis. Taip pat buvo prisiminti visi mirę vyčiai.

C. V. kultūros komisijos pirmininkas John Mankus perskaitė įdomią paskaitą apie pirmą 1547 m. išspausdintą lietuvišką knygą. Jis papasakojo apie lietuvių kalbos istoriją. Po to ritualų komitetas - John Mickunas, Elsie Kosmisky ir Clemencine Miller - apibūdino Lietuvos Vyčių laipsnių pakėlimus ir apdovanojimus.

"Popietinis, jau trečias šio suvažiavimo posėdis vėl buvo pradėtas kun. Juozo Anderlonio malda. Prelatas Juozas Prunskis buvo pasveikintas jo garbingo 90-ojo gimtadienio ir 65-ojo kunigystės jubiliejaus proga. Buvo nutarta sujungti kultūros komitetą ir lietuvių kalbos komitetą.

Lietuvos Vyčių fondo pirmininkė Loretta Stukienė apibūdino fondo išdardėjimą ir praėjusių metų veiklą. Garbės narystės komiteto pirmininkė Loretta Stukienė pristatė 1997 m. garbės narę Berthą Stokus. 1998 m. pasiūlytos garbės narės Agnės Mickunas ir Clemencine Miller. "Pagalba Lietuvai" vadovas Robert Boris apibūdino šio vieneto pereinamąją metų veiklą. 10 talpintuvų, kurių vertė 45,000 dol., buvo išsiųsti Lietuvon.

Išdardė patikėtiniai Mary Beth Slakis ir Mark Bell apibūdino Vyčių organizacijos nuosavybės būklę. Posėdis baigtas maldą.

Vakare vyko kultūros vakaras. Delegatai važiavo į aviacijos muziejų. Paskui vyčių "Vėjelio" tautinių šokių grupė visus linksmينو ir džiugino.

Trečioji suvažiavimo diena

Šeštadienį rugpjūčio 9 d., vyčiai pradėjo dalyvaudami šv. Mišiose už gyvus ir mirusius Lietuvos Vyčius ir rėmėjus, aukotose kun. J. Anderlonio.

Ketvirtąjį seimo posėdį pradėjo kun. Anderlonio malda.

Robert A. Martin, Jr., C. V. pirmininkės antras pavaduotojas, perskaitė ir įteikė narystės žymes.

C. V. Ritualų komisijos pirmininkas John Mickunas paskelbė 4-to laipsnio kandidatus: Stella Marcinauskas, Mary Martinciskis, John Baltrus, Alice Llewelly, Anthony Oberaitis, Georgiana Macke ir Joyce Barczelly. Loretta Stukienė pranešė metinę fondo apyskaitą ir paskelbė rašinio konkurso laimėtojus: 1-a

vieta - Bonnie Gulas, 2-ą vietą - Andrea Deksnis, 3-čią vietą - Dolores Yutis. Edward Baranauskas gavo "honorable mention".

Sekė naujos Centro valdybos rinkimai. Naują 1997-1998 m. Centro Valdybą sudarė: dvasios vadas - kun. Juozas Anderlonis, pirmininkas - John Mankus, I vicepirmininkas - Agnė Mickunas, II vicepirmininkas - Marytė Šepikaitė, II vicepirmininkas (jaunimui) - Maria Deksnis, protokolų sekretorė - Bernice Aviza, finansų sekretorė - Dorothy Banos, išdininkas - John Baltrus, išdardė patikėtiniai - Mary Beth Slakis ir Mark Bell.

Komisijos:

Lietuvių reikalų - Leonard Barcoucky, Lietuvos kultūros/kalbos - Faustas Strolia, Ritualų - Georgiana Macke, Stipendijų - Irena Gecas, Ryšių su visuomene - Regina Juškaitė, Archyvų - Longinas Svelnis, L. V. fondas - Loretta Stukienė, šv. Kazimiero gildija - Anne Klizas Wargo, "Pagalba Lietuvai" - Robert S. Boris.

Posėdis baigtas maldą

Po pietų vykusiame penktame posėdyje kun. Anderlonis sukalbėjo maldą. Anna Klizas Wargo, šv. Kazimiero gildijos pirmininkė, sveikino svečius ir delegatus.

Buvo pasiūlyta (ir buvo priimta) globoti 85-ąjį Lietuvos Vyčių seimą, kuris bus rengiamas 1998 m. rugpjūčio 6-9 dienomis.

Malda ir Lietuvos Vyčių himnu oficialiai baigėme 84-ąjį Lietuvos Vyčių seimą.

Anna K. Wargo

Vertė Regina Juškaitė

"NAUJAS" RUSIJOS SIŪLOMAS ŽAIDIMAS

(atkelta iš 1 psl.)

Rusija vienaip ar kitaip jau dalyvauja NATO veikloje, tik be "veto teisės". Lietuvos strateginis tikslas - būti priimtai į NATO. Lietuvai gali net tekti (likimo ironija) peržiūrėti savo "apsauginį" įstatymą, draudžiantį Nepriklausomų Valstybių Sandraugos (NVS) šalims dalyvauti Lietuvoje rengiamuose kariniuose manevruose. Šiuo Borisso Jelcino pasiūlymu Rusija pareiškia pretenzijas dalyvauti diskusijose dėl Lietuvos stojimo į NATO kaip "trečias" partneris, nuo kurio niekaip neatsisakyti, juk visada atsirastų europiečių politikų, primenančių tą pasiūlymą ar siūlančių jį atsišvelgti. Kita vertus, stojant į NATO tiek daug naujų šalių, šiai organizacijai iškyla interesų derinimo, organizacinio persitvarkymo, jėgų balanso problemų. Naujosios demokratijos kol kas labai aiškios: jose galimos finansinės, ekonominės, politinės ir demokratinės institucijų krizės; tų šalių politiniai elitai nepaprastai korumpuoti ir sykiu tų elitų men; talitetams būdingi tam tikri bendri bruožai.

Nuo ko Rusija galėtų apsaugoti Lietuvą?

Kas vis dėlto yra tos "saugumo garantijos"? Borisas Jelcinas sakė, jog Rusija padėtų Lietuvai, jeigu ji paprašytų pagalbos grėsmės atveju. Kas realiai gali kelti Lietuvai grėsmę? Istorikai ir geopolitikai pats grėsmingiausias Lietuvos kaimynas yra Rusija. Labai trumparegiška būtų "užmiršti", kokių kančių Lietuvai suteikė 1939 m. Rusijos primygtinai įpirštos saugumo garantijos. Nacionalinių interesų vaizdinys susiklostė per šimtmečius, jo nepanaikinti vienu metu nei sutartimis, nei prezidentiniais dekretais. Kokią grėsmę Lietuvai galėtų kelti Lenkija? Lenkijos integravimas į NATO neleidžia jai pasirodyti kaip problemų kėlėjai. Suprantama, neseniai vykusius rinkimus Lenkijoje laimėjęs nacionalistiškai nusiteikusioms jėgoms, gali kilti tam tikrų sunkumų, tačiau mažai tikėtina, kad jos igautų tarptautinį skam-

bių metų Darbo Dienos savaitę, rugpjūčio 30 d., įvyko esminis įvykis dviejų jaunų žmonių gyvenime. Tai Sigitos Alksninytės ir Kovaldo Balčiauskos vestuvės. Abudu jaunieji augo ir dalyvavo lietuviškoje aplinkoje, lietuviškose mokyklose, su skautais, sportu ir tautiniais šokiais.

Sigita jaunystę praleido New Yorke, kur gyveno jos tėvai. Ji 1991 metais baigė Michigan State University, BA reklamos srityje. Kurį laiką padirbusi grįžo atgal į mokslus ir 1996 metais baigė, magna cum laude, Loyola University in Chicago, BS slaugos srityje. Dabar dirba širdies kraujagyslių skyriuje gailestingąja seserimi Harrisburg, PA, liginėje.

Kovaldas kilęs iš Chicagos. 1994 metais baigė DePaul universitetą BS aplinkosaugos srityje. Šiuo metu dirba US Geological Survey hidrologu Harrisburg, PA.

Sigitos tėvai, Vytautas ir Irena Alksniniai, yra ilgamečiai New Yorko gyventojai ir lietuviškos veiklos puoselėtojai. Dabar gyvena Ashford, CT.

Kovaldo tėvai - Mindaugas ir Ramutė Balčiauskai - ilgamečiai veiklūs Chicagos lietuviškos bendruomenės nariai. Dabar gyvena Darrien, IL.

Vestuvės vyko St. Matthew's bažnyčioje, Tolland, CT. Vestuvines apeigas atliko gerb. vyskupas Paulius Baltakis. Mišių metu muzikinę dalį vedė muz. Virgijus Barkauskas su Romo Kezio

Nauja lietuviška šeima



Sigita ir Kovaldas Balčiauskai

ir Zenono Jurio pagalba. Solo giedojo Daiva Mongirdaitė-Richardson.

Pirmoji pamergė buvo Rasa Alksninytė su pabroliu Arūnu Balčiausku, kiti vestuvių pulko nariai: Lina Alksninytė-Anužienė ir Tadas Glavinskas, Audra Duobaitė ir Tauras Gaižutis, Lora Jakowlew ir Andrius Markvaldas, Rūta Alksninytė-Reventienė ir Petras Rimkus, Diana Juodaitytė ir Romas Blažys, Elytė Kazlaitė ir Paulius Vasiliauskas, Lilija Balčiauskaitė-Kelpšienė ir Darius Marchertas.

Vestuvių pokylis vyko Sacred Heart bažnyčios salėje, Vernon, CT. Čia susirinko arti 300 svečių iš įvairių Amerikos, Kanados ir Lietuvos vietovių. Gražiai papuoštoje salėje su importuotu iš Chicagos puikiu "Gintaro" orkestru (vadovas Stepas Puodžiūnas) prasidėjo linksmybės. Programą įdomiai ir įvairiai vedė jaunųjų draugai chicagiečiai Andrius Stankus ir Jonas Kalvaitis. Įžengus į salę jauniesiems, po tradicinio tėvų duonos, druskos ir vyno pasveikinimo, išpuodingai buvo sušoktas vestuvinis tautinis šokis "Rezginėlė". Čia talkininkavo Naida Šnipaitė. Svečius tėvų vardu sveikino jaunosios tėvelis Vytautas Alks-

ninis, kviesdamas sekančią dieną testuoti vestuves jų rezidencijoje "Giraitėje", Ashford, CT. Taip pat sveikino pirmas pabrolis, jaunojo brolis Arūnas Balčiauskas. Baigiantis visiems svečiams dėkojo už atsilankymą abudu jaunieji.

Ypatingai buvo gražus saldumynų stalas su didžiuliu raguočiu, keptu Anų šeimynos, ir tortais, keptais ir atvežtais iš Chicagos jaunojo mamos Ramutės.

Sekančią dieną vestuvinė šventė tęsėsi toliau, pradedant šv. Mišiomis, kurias pušų pavėsyje laikė vyskupas P. Baltakis. Po to sekė įvairūs žaidimai, dainos, pirtis, maudymasis ir mišaus ieškojimas. Ji, Sigita gimusi, jos tėvelis padarė ir užkasė žemėje, o dabar jaunasis turėjo surasti, atkasti ir po to visiems duoti paragauti. Buvo geras...

Vestuvių proga Sigitos seserų Linos ir Rasos pastangomis buvo išleistas lietuviškas dainorėlis, kuris labai praverė.

Vestuvėse dalyvavo labai daug jaunimo, kurie tik trečią dieną, nelabai išmiegoję, laimingi išsiskirstė, o jaunieji išvažiavo į povestuvinę kelionę į Costa Rica.

dalyvis

Mielam jaunystės draugui
ir dramų studijų bendramokslui, aktorui

A. + A.

VITALIUI ŽUKAUSKUI

iškeliauvus amžinybėn, žmonai Marijai, sūnui ir giminėms
bei draugams reiškiamo gilią užuojautą.

Algirdas ir Darata Zenkai
Webster, MA

A. + A.

Vitaliui Žukauskui

staiga ir netikėtai amžino Tėvo sapnų karalystę pašauktam, jo žmoną daktarę Mariją, sūnų Antaną ir kitus gimines
sunkiu jų gyvenimo momentu nuoširdžiai atjaučiame.

NYLG ir DG draugija

A. + A.

Vitaliui Žukauskui

mirus, reiškiamo gilią užuojautą žmonai Marijai, sūnui
Antanui ir artimiesiems.

Aleksandras Daunys
Liutaveras ir Danutė Siemaškos

JAV LB KULTŪROS TARYBOS SPAUDOS VAJUS Papiginta metinė prenumerata naujiems skaitytojams

DARBININKAS \$25 (vietoje \$30)

341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207

DIRVA \$25 (vietoje \$35)

P. O. Box 19191 Cleveland, OH 44119

DRAUGAS \$60 (vietoje \$95)

4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629

EGLTĖ \$10 (vietoje \$15)

13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

BRIDGES \$15 (vietoje \$18)

dviems metams - \$25

LAC, Inc. Treasurer, 1927 W. Boulevard

Racine, WI 53403

LIETUVIŲ BALSAS \$20 (vietoje \$30)

2624 W. 71st St., Chicago, IL 60629

PASAULIO LIETUVIS \$10 (vietoje \$20)

6428 Ridge Rd., Clarendon Hills, IL 60514

LITUANUS \$8 (vietoje \$10)

6621 S. Troy St. Chicago, IL 60629

SPAUDA - GERIAUSIA KALĖDŲ DOVANA
KAIMYNU, STUDENTUI, JAUNAI ŠEIMAI

DARBININKAS



E-mail: jkeleras@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuošas (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Adventas prasideda šį sekmadienį, lapkričio 30 d.

Šį savaitgalį Kultūros Židinyje:

Kalakutų Dienos šokių š. m. lapkričio 28 d., penktadienį, rengia NY Lietuvių Atletų klubas. Žiūr. skelb. šio psl. apačioje.

Prel. Antano Rubšio naujosios Šv. Rašto laidos pristatymas, kurį rengia Lietuvių Katalikių Kultūros draugija, turės įvykti š. m. lapkričio pabaigoje, yra nukeltas į 1998 m. kovo mėn. pabaigą.

"Darbininko" spalvotas 1998 m. kalendorius jau baigiamas spausdinti ir bus išsiuntinėjamas skaitytojams gruodžio mėn. pradžioje. Kartu įdėtas administratoriaus laišką su atkarpėle, kurią patogiai panaudoti už prenumeratą. Įdėtas ir atsakymų vokelis. Visi skaitytojai prašomi pasinaudoti atkarpėle ir vokeliu atsiunčiant prenumeratos mokestį. Prašome atkreipti dėmesį į pavardės liptinukę, dešinėje pusėje, atspaus-tą EXP datą, kuri nurodo, kada Jūsų prenumerata baigiasi.

Apiešikimo Parapijos Taryba ir klebonas V. Palubinskas kviečia visus į Padėkos Dienos pietus, kurie įvyks šį sekmadienį, lapkričio 30 d., 12:30 p. p., bažnyčios apatinėje salėje. Bilietus, kainuojančius \$15.00, išsigykite iš anksto pas Tarybos narius arba tel: (718) 387-2111.

LIETUVIŠKI RAGUOLIAI

kepame virš 30 metų
siunčiame į visas JAV valstijas
3 dydžiai: 5, 10 ir 15 svarų
Laikas dabar užsisakyti šventėms

Skambinkite:
Juozui Liūdžiui (860) 223-2380
New Britain, CT

DĖMESIO

Š. m. gruodžio 6 dieną, šeštadienį, 9 val. vak., kavinėje "Daniela", 508 Seneca Avenue, Ridgewood, įvyks

VYTAUTO KERNAGIO KONCERTAS

Bilieto kaina \$10. Prašome skubiai įsigyti bilietus, nes vietos limituotos. Skambinkite telefonu 718 739-8257 arba 718 850-3576.

Šeštadieniais bilietai parduodami kavinėje "Daniela" nuo 8 val. vak.

Organizuoja "Versmė"

N. Y. Lietuvių Atletų Klubas

rengia

Kalakutų Dienos šokių

š. m. lapkričio 28 d., penktadienį,
Kultūros Židinio mažojoje salėje,
361 Highland Blvd., Brooklyn, NY.

Įėjimo auka penki doleriai.

Bus proga smagiai pašokti, pabendrauti
ir skaniai atsigalvinti.

Pradžia 8 val. vak. Visi maloniai kviečiami.

Vieno asmens teatras nuleido uždangą

A. A. VITALIS P. ŽUKAUSKAS

Visiems žinomas aktorius, humoristas, režisierius Vitalis Pranas Žukauskas, ištiktas širdies smūgio, staiga mirė savo namuose lapkričio 14 d. vakare.

Prieš savaitę jis labai sėkmingai atliko humoristinę programą Los Angeles, CA. Grįžo gerai nusiteikęs ir tvarkė savo laikraščio iškarpas. Jis atskirus puslapius klįjavo pagal temą ir sudarė naujinius ir reikalingus rinkinius apie literatūrą, te-

atrą, koncertus, pavienius žmones. Tą medžiagą siųsdavo į Lietuvą įvairiomis įstaigom.

Lapkričio 14 d., penktadienį, jis dalyvavo pažįstamos moters laidotuvėse, buvo bažnyčioje, kapinėse, polaidotuviniuose pietuose, iš ten dar parvežė kleboną kun. Vytautą Palubinską į kleboniją. Namuose buvo judrus ir tvarkė savo popierius. O tai buvo jo gyvenimo paskutinės valandos. Vakare jis mėgdavo anksčiau atsigulti. Tačiau šįsyk, lipdamas į miegamąjį antrame aukšte, jis sugriuvo. Prišoko žmona Marija, iškvietė ir greitąją pagalbą, ir policiją, bet niekas nepadėjo. Vitalis jau buvo miręs.

Toliau - kelionė į Shalins šermentinę Woodhavene. Tą pačią naktį išvežė ten. Jau sekmadienį velionį lankė šermentinėje, vakare kun. Vytautas Palubinskas sukalbėjo maldas.

Atsiveikinimas

Lapkričio 17 d., pirmadienį, 7:30 val. vak. žmonių prisirinko pilna laidotuvių koplyčia. Dalyvavo visi lietuviai kunigai. Maldas sukalbėjo vysk. Paulius Baltakis, OFM. Atsiveikinimo kalbas pasakė ambasadorius Anicetas Simutis, Lietuvos gen. konsulas Petras Anusas, aktorius Arūnas Čiurberkis. Vadovavo LB NY apygardos pirmininkas Kęstutis Bileris. Sugiedota "Lietuva brangi".

Lapkričio 18 d., antradienį, laikytos laidotuvių pamaldos Apiešikimo parapijos bažnyčioje. Mišias aukėjo kun. V. Palubinskas, kun. St. Raila ir kun. Danielius Jenkevičius. Į kapines palydėjo kun. St. Raila, kun. V. Palubinskas bei gausus susirinkusiųjų būrys.

Rengėsi aktorius karjerai

Vitalis P. Žukauskas gimė 1919 m. spalio 28 d. Kaune. Kūdikystėje pateko į Vilnių, ten baigė Kultūros pradžios mokyklą. Su tėvais grįžęs į Kauną lankė jėzuitų gimnaziją ir Kauno kunigų seminariją, kur 1941 m. gavo brandos atstatą. 1942 m. įstojo į Vytauto Didžiojo Universiteto filosofijos fakultetą ir į Kauno dramos studiją. 1944 m. pava-sarį buvo išvykęs į Vieną studijuoti teatro meno.

Teatre reikštis pradėjo Lietuvoje. Nuo 1943 m. spalio buvo teatro sekretorius. 1943-1944 m. dramos režisieriaus padėjėjas ir aktorius, pranešėjas įvairiuose šiuo-piniuose, koncertuose, dalyvavo radiofono vaidinimuose.



Aktorius Vitalis P. Žukauskas

se.

Veikla Vokietijoje

Karo audros nubloškė į Vokietiją. Po karo įsikūrė Augsburgėje 1945-1949 m. vaidino Augsburgio lietuvių dramos teatre. Buvo vienas iš literatūrinio kabareto "Klumpė" kūrėjų, autorių, teksto rašytojų, su kabaretu gastroliavo po lietuviškas stovyklas.

Veikla Amerikoje

Į Ameriką atvyko 1949 m. ir apsigyveno Brooklyne. Čia išvystė gražią teatrinę veiklą - 1950 m. suorganizavo Brooklyno vaidintojų grupę ir jai vadovavo su 1952-1954 pertrauka. Čia buvo lietuvių kalbos instruktoriumi Indianos universitete ir vaidino 5 teatrinuose pastatymuose.

Su Brooklyno vaidintojų grupę pastatė 10 veikalų: S. Čiurlionienės "Pinigėlius", "Aušros sūnus", P. Vaičiūno "Naujuosius žmones", V. Vingio "Tėvynės aidą", F. Neveravičiaus "Priešus", Pr. Naumiščiūko "Baisųjį birželį", A. Kairio "Diagnozę". Su kitomis grupėmis 6 veikalus: L. Fuldos "Mokyklos draugas", A. Gustaičio "Šilkinis pančius", V. Vingio "40 metų kelią" ir kt.

Amerikoje teatrologija, dabarties teatras, režisūra studijavo Indianos universitete ir New Yorko teatro mokyklose. V. Vingio slapyvardžiu parašė vaidinimus "Tėvynės aidai", "40 metų kelias" ir per 40 radijo vaidinimų. 1963 m. vadovavo JAV menininkų grupei, kuri lankė Vokietijos ir Anglijos lietuvių.

Sukuria vieno žmogaus teatrą

Vadovaudamas įvairiomis programoms, dažnai panaudodavo anekdotus, humoreskas. Iš to ir išvystė "Vieno žmogaus teatrą". Taip jis pavadino savo darbą - savo spektaklį, nes vienas atlikdavo visą programą. Ją sudarė iš įvairių žaržuotų škiečių, operų parodijų, visuomenės asmenų pavaizdavimo iš juokingos pusės. Mokėjo dainuoti, tad įvedė dainą, kupletus, parodijas, kurias pajavairindavo humoristinėmis istorijomis, anekdotais. Taip ir susidarydavo pilna humoristinio vakaro programa, su kuria ji visur mielai kviesdavo.

Kiekvienam koncertui rūpestingai pasirengdavo. Visada užrašydavo, ką kurioje vietoje įrašė ir savo programą. Jei reikla važiuoti kitą kartą - negali kartotis anekdotai, juokingos dainos,

humoreskos. Savo repertuarą nuolat papildydavo, surasdamas naujų juokų ir anekdotų.

Su vieno žmogaus teatru jis aplankė JAV, Kanados lietuviškus telkinius ne po vieną, bet po kelis ar keliolika kartų, lankėsi ir Pietų Amerikos kraštuose, Australijoje, pas Europos lietuvių. Keletą kartų sėkmingai gastroliavo Lietuvoje.

Viską sudėjus į krūvą, jis tikrai atliko Vieno žmogaus teatro 500-700 spektaklių. Ir links-

mino žmones, ir guodė, o kartu puoselėjo lietuviško teatro tradicijas, skleidė ir visuomeninio gyvenimo idėjas bei rūpesčius.

Teatro medžiagos rinkėjas

Jis turėjo igimtą muziejininko talentą - rinkti ir kaupti medžiagą muziejams, bibliotekoms. Pirmiausia pradėjo nuo Amerikos lietuvių teatro medžiagos. Susidūrė su senom fotografijom, vaidinimo programom, plakatais, aprašymais. Visą nešė į savo darbo kambarį antrame aukšte. Susidarė daugybė tos medžiagos. Mėgino ir rašyti, bet prie rašymo stalo nebuvo sėslus žmogus. Parašė apie senąjį Vilniaus jėzuitų teatrą, bet nesirūpino jo pilnai išbaigti, išleisti. Liko visai baigiamas darbas apie aktorius Petrą Pilką. Liko ir kitų straipsnių rinkiniai, nes jis bendradarbiavo Lietuvių Enciklopedijoje, mūsų išleidimo spaudoje.

Medžiaga apie išsivijusių teatrinę veiklą yra tikrai brangi. Ji laukia tyrinėtojų, aptvarkymo, surašymo. Tai tegali padaryti tik Lietuvos teatro istorikai. Tą Amerikos lietuvių, kuriems rūpi savos kultūros reikalai, siūlo visą tą medžiagą perkelti į Lietuvą ir ten įkurti Vitalio P. Žukausko vardo teatro archyvą. Tai būtų jam gražus paminklas ir lietuvių kultūrai brangi dovana.

Vieno asmens teatro uždanga čia nusileido, bet teatras gali išlikti šiame dideliame ir gražiame aktorius, humoristo ir teatro istoriko Vitalio Žukausko archyve, kai jis bus perkeltas į Lietuvą ir kada visi galės pasinaudoti šia didele surinkta medžiaga. Taigi pro šią vieno asmens teatro nuleistą uždangą matosi ir kito horizontai, kitos uždangos...

-x-

Su tom mintim išlydėjom aktorį, humoristą, režisierių ir teatro istoriką. Praėjo jis visus džiugindamas, keldamas iš neviltingos, liūdesio, kviesdamas į skaidrias darbo dienas. Savo dinamiškumu skatino visus į darbą, ir darbą didį ir platų, kad Lietuva Tėvynė būtų kuo gražesnė, kuo kultūringesnė.

Paulius Jurkus

Šiandien DARBININKA

užsisakę,

kitą savaitę

turėsite jį namuose!

Tel: 827-1351

SKELBIMAI

Butai pensininkams, modernūs, erdvūs, savarankiškai tvarkytis, gražioje aplinkoje, Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų priežiūroje. Pasinaudokite šia proga, kreipkitės: Villa Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT, 06277 (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimos. Turi susikalbėti angliškai, męgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel: (516) 377-1401. (sk.)

Moteris iš Lietuvos, turinti dokumentus ir darbą, ieško gyvenamo ploto, už kurį galėtų (po darbo) padėti namų ruošoje. Skambinti: (718) 277-5771. (sk.)

Lietuvis, lauko priežiūros darbu (landscaping/maintenance) **bedrovės savininkas**, Washington, DC, ieško darbininko, kuris galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokėstis \$6.00 į val. Galima dirbti 1-12 val. per dieną su viršvalandžiais. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Kreiptis tel.: (202) 244-2373. (sk.)

Išnuomojamas kambarys vienam asmeniui. Galima naudotis vonios kambariu bei virtuve. Arti traukinio sustojimo. Skambinti vakarais po 10 val., o savaitgaliais bet kuriuo laiku. Telefonas (718) 849-6354. (sk.)

"Lietuvos aidas", patriotinės minties, plačios informacijos dienraštis, daugiausiai skaitomas išsivijusių lietuvių, dėl daugiau kaip dvigubai pabrangusio pašto, buvo priverstas pakelti metinę oro pašto prenumeratą iki \$130 nuo 1994 m. rugpjūčio 1 d. Čekį \$130 rašyti "Lietuvos aidas" vardu ir siųsti JAV įgaliotiniui adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. 630 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojos:

Kun. Vytas Memenas, Frankfort, IL - 100 dol.

Marija Bajorūnienė, Pompano Beach, FL - 50 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers

361 Highland Blvd.

Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

ATLANTA Import Export, Inc., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrove, siuntinius vėl priims **gruodžio 6 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. (914) 258-5133.

Klientų patogumui atidaromas naujas poskyris New Yorko mieste. Mūsų agentas **Julius** teiks patarnavimus jums patogiu laiku. Tel. (718) 348-4709.

"VILTIES" siuntinių agentūros atstovas siuntinius vėl priims Brooklyne, Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuves patalpose, **gruodžio 13 d.**, šeštadienį, nuo 1 val. iki 4 val. popiet.

Brooklyne mūsų atstovas yra Algis Jankauskas, tel. (718) 849-2260. Jis paims siuntinius iš namų.

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami doleriais per 2 - 5 dienas.

Maisto siuntiniai:

šventinis \$39;

50 svarų įvairaus maisto siuntinys už \$98.

TRANSPAK,

4545 W. 63rd St.

Chicago, IL 60629

tel. (773) 838-1050.